

C. C. postale. — Ene ogni giovedì mattina.

»Novi list« izhaja vsak četrtek
zjutraj. — Uredništvo in upra-
va sta v Gorici via Mameli 5;
telefon št. 308. — Poduredni-
štvo in podružnica uprave v
Trstu via Valdirivo 19/III; te-
lefon št. 39-08. — Uradne ure
vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Posamezna številka 30 stot., stare 50 stot.

Naročnina za celo leto 15 L.,
za pol leta 8 L. Za inozemstvo
30 L. — Trgovski oglasi po
1.— L., osmrtnice, poroke, po-
slana, oglasi denarnih zavodov
itd. po 1.50 L. za 1. mm v
stolpcu. — Mali oglasi po 50
stot. za besedo, najmanj 5 lir.

STEV. 14.

V GORICI, ČETRTEK 27. JUNIJA 1929.

LETO I.

Tedenski koledar.

28. junija, petek: Irenej, škof, mu-
čenec; Leon II., papež. — 29., sobota:
Peter in Pavel, apostola. — 30., nede-
lja: 6. pobinkošna nedelja. Spomin
sv. Pavla; Lucina. — 1. julija, pone-
deljek: Presv. Rešnja Kri; Teobald.
— 2., torek: Obiskovanje Marije De-
vice; Oton, škof. — 3., sreda: Leon II.,
papež; Bernardin. — 4., četrtek: Urh,
škof; Berta, devica; Lavrijan, škof.

V nedeljo 30. junija je zadnji kra-
jec; dež.

Novice.

Novi prefekti.

Vlada je izdala odlok, s katerim je
bila cela vrsta prefektov umirovljenih
in premeščenih ter 18 novih imenova-
nih. V naših krajih sta se izpraznili
dve prefekturi. Tržaški prefekt dr.
Bruno Fornaciari je premeščen v Rim,
kjer bo načeloval glavnemu ravnote-
lstvu za zdravstvo. Na njegovo me-
sto pride prefekt iz Genove dr. Ed-
vard Porro. Goriški prefekt dr. An-
selm Cassini, kateremu so potekla po-
stavna službena leta, je bil vpokojen.
Za njegovega namestnika je vlada
imenovala tržaškega odvetnika Ser-
gija Dompierija. Dompieri je rodem iz
Trsta in je star 45 let. Študiral je na
Dunaju, v Parizu in v Ameriki. Med
vojno se je boril v vrstah italijanske
armade. Dompieri spada med ustano-
vitelje tržaškega fašizma in se je za-
nimal med drugim tudi za pogozdo-
vanje Krasa.

Dompieri ni po poklicu državni
uradnik. Mussolini ga je izbral med
zvestimi pristaši fašistovske stranke
in imenoval naravnost za prefekta.
Naravnost iz stranke in ne iz urad-
ništva je Mussolini vzel sedem novih
prefektov.

Nova poslanska zbornica

je 20. t. m. zaključila svoje prvo zase-
danje. Zbrana je bila od 20. aprila. Po
leg odgovora na prestolni govor in
odobritve proračunov vseh ministr-
stev, je potrdila 241 zakonskih načr-
tov, med katerimi je bil najvažnejši
sporazum s sv. stolico.

Toča.

V torek okoli sedmih zvečer je za-
čelo blagodejno deževati po večini
naših krajev. Žejna zemlja je kar pila
potrebni dež. Toda, žal, da je po Šem-
pasu, Črničah, Vrtovinu, Kamnjah,
Dobravljah, Dornbergu, Rihembergu,
Vrtovčah, Prvačini, Volčjdragi, Šem-
petru, Podsobotinu in v Moši tudi to-
ča malo pogospodarila. Koder je šla
z vetrom, je še precej škode. Podrob-
nih poročil pa še nismo prejeli.

Novi katoliški dnevnik.

Iz Rima poročajo, da se pripravlja
ustanovitev štirih velikih katoliških
dnevnikov s sedežem v Rimu, Mila-
nu, Turinu in Benetkah.

Skrunitelji nedelje.

V neki gorenjevipavski vasi in še
marsikod drugod se je razpasla grda
navada, da nekateri ne poznajo in ne
spoštujejo več sedmega dneva v ted-
nu. Ti ljudje opravljajo najtežja
kmečka dela v nedeljo. Škropijo, ko-
sijo, orjejo itd., ko da ni za to dovolj
šest dni v tednu. Ko pa prepeljavajo
in skladajo kje brjarje in druge ne-
umnosti, takrat ni škoda delavnika.
Božji mlini...

Goriška gluhozemnica.

Goriška gluhozemnica, ki jo je
pred 80 leti ustanovil slovenski pisa-
telj stolni kanonik Valentin Stanič, je
imela letos 104 gojence. Za nje vzdr-
ževanje je dala goriška deželna upra-
va 60.000 lir.

Mala radovednost.

Gospa Divari iz Trsta je šla s 3 in
pol leta starim sinčkom Rafaelom k
mizarju v ulico Davis, da se zmeni ra-
di nekaj popravil na domačem pohiš-
tvu. Medtem ko se je mati razgovarja-
la z mizarjem, je fantek zlezal v de-
lavnico in zagledal tam na stolu ste-
klenico. Radovedno jo je odmašil in
naredil požirek. Bila je dušikova kisl-
na. Fantek se je zgrudil od bolečin in
prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je
umrl. Oče, ki je bil na potovanju, ni
nič vedel. Ko se je vrnil v Trst, so črni
oklici oznanjali smrt njegovega ljub-
ljence. Nesrečni starši!

Nič stričevstva!

Glavni tajnik Turati je pisal vsem
poslancem, naj enkrat za vselej pre-
nehajo razne vrste priporočila. Raz-
lične osebe da prihajajo k poslancem
s prošnjami, naj jih priporoče za ka-
ko mesto. S tem se po ministrstvih le
delo kopiči.

Ubežni kralj.

Prejšnji afganski kralj Aman Ullah
se je v indijskem mestu ukrcal na
ladjo, ki ga pripelje v Italijo. Tu se
bo, je izjavil časnikarjem, vrgel na
kmetijstvo.

Med Londonom in Trstom.

Dne 20. t. m. je bila otvorjena di-
rektna telefonska zveza med Londo-
nom in Trstom. Prvi razgovori so bili
zelo jasni. Preko Londona bo Trst
zvezan z Njujorkom v Severni Ame-
riki.

Italijanski poslanik

pri sv. stolici grof De Vecchi je 25.
t. m. izročil sv. očetu v slovesni avdi-
jenci svoje listine. Po sprejemu pri
papežu je novi poslanik posetil kardi-
nala Gasparrija. S tem je grof De
Vecchi uradno zasedel svoje mesto.

Koliko je industrijskih delavcev?

Po poročilih listov je v Italiji 3 mi-
lijone dvestotisoč industrijskih delav-
cev. Nad 60 od sto jih da severna
Italija.

Napredek letalstva.

Skupina 35. italijanskih vojaških le-
tal, ki je, kakor smo zadnjič kratko
poročali, napravila polet iz Taranta
preko Grčije, Turčije, Bolgarije do
Odeze in nazaj v domovino, je prele-
tela 4667 kilometrov. Nesreče ni bilo
nobene. Polet je vodil podminister za
zrakoplovstvo Balbo. Načelnik vlade
se je držnim zrakoplovcem slovesno
zahvalil.

Desetletnica ljubljanske univerze.

Dne 22. t. m. je ljubljanska univer-
za slovesno praznovala svoj desetletni
obstoje. Navzočih je bilo več mini-
strov in drugih odličnih osebnosti.
Ljubljanski župan dr. Puc je izročil
vseučiliščnemu rektorju novo rektor-
sko verižico, katero so kupile vse slo-
venske občine.

Nova justična palača v Trstu.

Dela pri novi justični palači v Tr-
stu uspešno napredujejo. Upanje je,
da se bodo sodnijski uradi lahko že
tekem poletja preselili v novo poslop-
je, ki bo v kras tržaškemu mestu.

Velemesto.

Sredi junija so se dunajski katoli-
čani zbrali na veličasten shod. Zboro-
vanje je bilo pravi protisunek proti
brezbožnemu delovanju socialne de-
mokracije, ki je tako daleč že prišlo,
da je danes vsak dvajseti otrok na
Dunaju vpisan na magistratu pod
rubriko »brez vere«.

Vatikanski novorojenček.

Neki sluga v Vatikanu je dobil
krepkega sinčka. Ta je prvi državljani,
ki je rojen v vatikanski državi. Dali
so mu imena: Pij (po papežu), Viktor
(po kralju), Peter (po kardinalu Ga-
sparriju) in Benito (po prvem mi-
nistru).

Koliko je Italijanov?

Koncem l. 1928. je bilo v Italiji ži-
večih Italijanov, tako pravijo rimski
viri, 41 milijonov 173 tisoč, za 406.000
več ko l. 1927. V inozemstvu živčih
Italijanov je bilo 9 milijonov 300 tisoč,
za 50 tisoč več ko prejšnje leto. Vseh
Italijanov skupaj je bilo tedaj 50 mi-
lijonov 473 tisoč.

Letalska nesreča.

Ta teden so 4 španski zrakoplovci
poskusili preleteti ocean in dospeti v
Ameriko. Na letalu, ki se imenuje
Numancia, je poveljeval eden naj-
boljših španskih zrakoplovcev pol-
kovnik Franco. Še preden je Numan-
cia priletela do Azorskega otočja, se
je bržkone morala spustiti v morje,
ker ni več glasu o njej. Italija je po-
slala španski rešilni ekspediciji dve
vojni ladji in eno letalo na pomoč.

Nevarna rešitev.

Letalski poročnik Russo se je vadil s svojim letalom v zračnih višavah nad letališčem v Kapui. Naenkrat opazi, da se je vnel na letalu ogenj. Brez odlašanja pograbi za padobran, ki je pritrjen na vsakem letalu, in se spusti iz višine 1000 m na zemljo, kjer srečno pristane.

Napoleonov spomenik.

V Ljubljani mislijo postaviti Napoleonu, cesarju Francozov, spomenik, ki bo stal v parku Zvezda. Napoleon ima precej zaslug tudi za Slovence, ker je leta 1809. združil skoro vse slovenske in nekaj koroških dežel v kraljevino Ilirijo z glavnim mestom Ljubljano. Napoleon je oprostil slovenskega kmeta tlake in desetine, zlomil je predprave plemstva, zidal ceste, pobesil vse razbojnike, otvoril mnogo šol in ustanovil slovensko univerzo v Ljubljani. Ilirija je trajala do leta 1813.

Mohorjeve knjige.

Svoječasno so orožniki v Šmarjah pri Kopru zaplenili knjige Mohorjeve družbe ter ovadili župnika Avgušti na Zlobca ter Antona Cerarja, da sta delila knjige brez dovoljenja policije. Dne 15. junija je sodnik v Kopru izdal odlok, s katerim je zaukazal orožnikom iz Šmarij, da vrnejo knjige lastnikom.

Strelna udarila v cerkev

med službo božjo in ubila 1 osebo, 20 jih pa ranila. Ta pretresljiva nesreča je zadela vas Kralovski Klumec na Češkem, kjer je ravno med sv. mašo razsajala huda nevihta in je udarila joča strelna treščila v božji hram.

Številna družina.

V Mosulu v Mali Aziji je umrl 120-letni šejk (arabski poglavar). Zapustil je 4 žene in nad 100 otrok in vnukov.

Preveč spimo.

V Londonu živi neki gospod Smith, ki ima sedaj petdeset let. Kakor sveto, zatrjuje, ni že dvajset let nobeno noč spal več ko tri ure. Dela zaporedoma 16 do 17 ur, par ur se potem sprehaja in rešuje pri tem še razna opravila. Izgleda kakor bi imel trideset let. Po njegovem mnenju večina ljudi preveč spi.

Po zraku.

Tržaško zrakoplovno društvo »Sisa« je v prvih petih mesecih tekočega leta prevozilo po zraku 1758 oseb, nad 400 stotov prtljage in raznega blaga in 2700 kg časopisov.

Tri milijarde in pol za tobak.

V poročilu k proračunu finančnega ministra za l. 1929.—30. je rečeno, da pokade Italijani za tri milijarde in pol (3.500.000.000) lir. Poročevalec poslanec Mazzini je izjavil, da kaže ta visok strošek za tobak na zboljšane življenjske razmere v državi, a da je previsok v primeri s skromnimi gospodarskimi viri italijanskega naroda.

Svarilo.

Pišejo nam z dežele, da hodi okrog neki Nemec, ki povečuje slike za pet lir. Ko pa slike prinese, zahteva za slabo delo kar po 90 lir in straši z advokatom. Zapodite ga!

Strelna med večerjo.

V neki vasi v Lombardiji sta sedela hišna gospodinja in njen svak v kuhinji pri večerji, ko je zunaj divjala huda nevihta. Nepričakovano trešči strelna v hišo in prodre v kuhinjo. Žena je ostala na mestu mrtva, moškega je močno ožgalo.

Revolver nevarna stvar.

V noči od 20. do 21. t. m. se je pripetila v stanovanju družine Katarine Sancin, ki biva v ulici Istria v Trstu težka nesreča. Družina je sedela v mirnih pogovorih v sobi svojega malega stanovanja. Pregledovali so tetino zapuščino, ki je bila shranjena v neki skrinji. Dvajsetletni sin Ivan naloži na star revolver in ga poskuša. Nepričakovano počí strel, ki zadene 18 letno hčerko Pijo. Uboga mladenka je kmalu potem zdihtela. Brata je policija zaprla.

Nova goriška stolnica.

V ponedeljek 24. t. m., na praznik sv. Janeza Krstnika, je bila obnovljena na goriška stolnica z velikim sijajem otvorjena. Ob 8. uri je bil slovesno posvečen oltar najsvetejšega zakramenta v kapelici, ob 11. uri je bila pa velika pontifikalna sv. maša. Prezvizišni knez in nadškof je ob asistenci celokupnega kapitlja in številne duhovščine daroval prvo sv. daritev v novem stolnem svetišču, katekiza je prejšnji dan blagoslovil. Bilo je res pomenljivo slavlje. Prisostvovali so mu tudi zastopniki oblastev in organizacij. Vlado je zastopal poseben odposlanec Mussolinija podminister prometnega ministrstva Pennavaria.

Po cerkvenem opravi je knez nadškof priredil slavnostno pojedino. Kot hišni gospodar je imel prevzvišeni napitnico, v kateri je poudarjal, da je bila stolnica svoječasnó župna cerkev. Njeno arhitektonično obliko ji je dal arhidijakon Križaj, ki jo je dal leta 1702. tudi poslikati po slavnem slikarju Quaglia. Potem je navajal njeno nadaljnjo zgodovino in je izrekel za hvalo tudi sedanjim graditeljem. Zahvalil se je tudi načelniku vlade za naklonjenost in ker je k proslavi poslal posebnega odposlanca v osebi g. podministra. Končal je z željo, naj bi Vse-mogočni ne dopustil, da bi vojne grozote še enkrat vničile obnovljeni božji hram, v čigar obzidje naj bi se vedno zatekali meščani, vršeč tako svojo dolžnost napram Bogu in domovini.

Tretji otrok.

Na Bledu, kjer živi sedaj jugoslovanska vladarska družina, pričakujejo za konec tega ali začetek prihodnjega tedna vesel dogodek. Otroka bodo krstili na Bledu. Boter bo angleški kralj, ki se bo dal zastopati po svojem drugorojenem sinu princu jorškem. Ob rojstvu tretjega otroka bo kralj Aleksander pomilostil mnogo kaznjencev, med njimi tudi politične zločince.

Srečo je imel.

Preteklo soboto se je 25 letni delavec Viktor Mortellani vozil v Trstu na kolesu po ulici Rossetti, ko mu prileti nasproti avtomobil. Šofer se je hotel

izogniti, a ni utegnil, ker je v istem trenutku pridrvel mimo težek vojaški avtomobil. Kolesar je treščil s tako silo v prednji del avtomobila, da se je kolo zdrobilo na kose. Delavca je pa vrglo v velikem loku čez avto, ga zavrtelo in obrnilo v zraku tako srečno, da se je znašel v svoje veliko začudenje na nogah sredi ulice. Stražar, ki je pritekel, da pomaga težko ranjenemu je ostrmel, ko je videl Mortellanija pokoncu in brez najmanjše poškodbe. Pomagal mu je pobrati ostanke kolesa. Tak slučaj se ne zgodi vsaki dan.

Trgovina med Italijo in Jugoslavijo.

Zanjo se zavzema v Milanu posebno društvo, ki izdaja svoje glasilo »Ital-Jug«. Sedaj so izdali posebno knjigo, nekaj letni pregled, v kateri so med drugim tudi navedene vse italijanske in jugoslovanske tvrdke, ki so interesirane na medsebojni trgovini.

Vročina zahteva žrtve.

Vročina zadnjih dni zahteva tudi človeške žrtve. Iz Njujorka poročajo, da je tam en dan zadela solnčarica 4 osebe, ki so umrle. Tri osebe, ki so iskale v morju hladila, so radi solnčarice utonile.

Strašna eksplozija.

V neki bolnišnici v Kantonu na južnem Kitajskem se je pripetila grozna eksplozija, ki je zahtevala sto mrtvih. Eksplozija je nastala v spodnjih prostorih in je na mah zavila celo poslopje v plamene, ki so silno otežkočili vsako pomoč. Bolnišnica je bila namenjena domačemu kitajskemu prebivalstvu in so tudi med mrtveci skoro izključno sami Kitajci.

Kmetijsko štetje.

Ministrski svet je v svoji seji dne 12. junija sklenil, da se izvede v marcu 1930. a) štetje vseh kmetijskih gospodarstev v državi, b) štetje kmetijskega prebivalstva po poklicih (lastniki, najemniki, koloni, delavci itd.), in c) štetje živine.

Nemška industrija napreduje.

Po podatkih Zveze nemških industrijalcev je Nemčija izvozila l. 1925. za 6361.5 milijonov mark industrijskih izdelkov, v l. 1928. pa za 7670 milijonov. Izvoz se je torej povečal v treh letih za 21%.

Pozor!

Vsi naročniki so naprošeni, da pogledajo naslov, pod katerim dobivajo list in morebitne pogreške takoj javijo upravi. Pri naslovu naj bo vedno navedena hišna številka.

Mnogi so plačali celotno naročnino najprej »Malemu listu« oziroma »Goriški Straži«, potem pa še »Novemu listu«. Ali želite dobivati »Družino« za preplačano naročnino ali naj isto računamo za drugo leto? Javite upravi!

Uprava »Družine« sporoča, da se ni mogoče naročiti samo na krojno prilogo, temveč le skupno z mesečnikom.

V petek 28. t. m., ob 8. uri zvečer bo pri Sv. Antonu v Gorici običajna pobožnost za gospe in gospodične. Vodstvo Ap. molitve.

Kako je s politiko.

Nemška vojna odškodnina.

Nemški zunanji minister dr. Gustav Stresemann se je na svojem povratku iz Španije, kjer je zborovala Zveza narodov, ustavil 19. junija v Parizu. Sprejeli so ga s spoštovanjem in priredili njemu na čast kosilo v palači francoskega zunanjega ministristva. Po obedu se je vršil med Stresemannom in Briandom daljši politični razgovor, kateremu se je priključil tudi načelnik vlade Raymond Poincaré. Svetovno časopisje daje sestanku velik pomen, ker so se trije državniki na njem domenili in sporazumeli glede nemške vojne odškodnine.

To je eno najvažnejših vprašanj mednarodne politike, o katerem smo že obširno pisali v 6. številki »Novega lista«. Poročali smo, da so se finančni strokovnjaki bivše antante in Nemčije zbrali 11. februarja v Parizu in se več mesecev pogajali, da bi nemško vojno odškodnino končno veljavno uredili. Deset let po sklenjenem miru niso namreč Nemci še znali, koliko bodo morali vsega skupaj plačati. Vedeli so samo, koliko morajo vsako leto odšteti, a koliko let bo plačevanje trajalo, niso znali. Da se to neznosno stanje odpravi, so se strokovnjaki zbrali v Parizu. Nemci so ponujali 26.000 milijonov zlatih mark sedanje vrednosti, ki bi se odplačali v 37 letih, upniki so pa zahtevali 39.500 milijonov, odplačljivih v 58 letih. Zraven spadajo seve v obeh slučajih še obresti. Razlika je znašala nič manj ko 13.500 milijonov ali 13 in pol milijard zlatih mark. Svoto, ki so je Nemci ponujali, bi bile antantne države plačale ravno dolgo, ki so jih za časa svetovne vojne naredile v tujini. Za pozidavo razrušenih krajev ni pa Nemčija hotela dati niti marke. Od tod razlika 13 in pol milijard. Ker ni hotel ne eden ne drugi popustiti, se je bilo bati, da se konferenca razbije. Strokovnjaki so že pripravljali prtljago, ko je posegel vmes Amerikanec Young (čitaj Jung).

Youngovo posredovanje.

Stopil je v stik z upniki in z Nemci ter stavljal predlog, naj plača Nemčija 36½ milijard zlatih mark sedanje vrednosti.

Predlog gospoda Younga je bil torej zelo blizu zahtevam upnikov in je na prvi pogled malo vpošteval nemške želje. Nemci so kljub temu sprejeli na tej podlagi pogajanja, to pa radi tega, ker jim je Youngov plačilni načrt nudil med drugim eno veliko ugodnost. Po Youngovem načrtu se ustanovi namreč v sporazumu s prizadetimi državami velika mednarodna banka, ki bo urejevala plačevanje odškodnine in vršila druge dobičkanosne posle. Večina dobička mednarodne banke pojde v rezervni sklad in če bo dobičkov dovolj, bo plačala banka za Nemčijo nič manj ko zadnjih 21 obrokov in nemški davkoplačevalci bodo 21 let prosti vseh odškodninskih bremen.

To je taka ugodnost, da so Nemci po mnogih pogajanjih podpisali 7. junija sporazum z bivšo antanto. Po njem bo Nemčija plačevala v prvih 37 letih vsako leto srednji obrok 1988 milijonov zlatih mark. V naslednjih 22 letih, to je od leta 1966. do leta 1988. bodo obroki nekoliko manjši.

Ta bremena niso nikaka šala za nemško državo. Več ko pol stoletja bodo tlačila nemški narod. Njih današnja vrednost (brez obresti po 5½) znaša 36.996 milijonov zlatih mark ali 158.331 milijonov papirnatih lir.

Razen tega bo Nemčija morala plačevati posebej Belgiji skozi 37 let po 25 milijonov zlatih mark odškodnine, ker je med svetovno vojno potegnila iz prometa dobre belgijske franke, in jih zamenjala z malovrednimi papirnatimi markami, katerih je pustila v Belgiji za okoli 7 milijard.

Mednarodna banka.

Od tega kar bodo Nemci v prvih 37 letih plačevali, se uporabi glavni del za kritje dolgov bivše antante, drugi manjši del, 11 milijard za obnovo porušenih krajev. V nadaljnjih 22 letih se uporabi ves denar le za brisanje dolgov. Upati pa je, da ne bo Nemčija v poslednjih 22 letih plačala ničesar, temveč da bo izvršila vsa plačila iz lastnih sredstev mednarodna banka, kakor predvideva sporazum.

Osnovni kapital mednarodne banke bo znašal 100 milijonov dolarjev, to je 1900 milijonov italijanskih lir. Kapital bodo dale v prvi vrsti države ali emisijske banke velesil. Emisijska banka, to je banka, ki tiska papirnat denar, je v Italiji Banca d'Italia, na Francoskem Banque de France, v Nemčiji Deutsche Bank itd. Delež lahko podpišejo tudi privatniki, ki pa ne bodo imeli pri upravi banke veliko besede. Po pravilniku bo namreč v vodstvu največ 25 ljudi: emisijske banke Italije, Nemčije, Francije, Anglije, Belgije, Japonske in Zedinjenih držav bodo imele vsega 16 mest, tako ostane za privatnike kvečjemu 9 sedežev. Banka bo potemtakem v rokah vlad. Nemcem to se pravi dolžnikom so pustili 3 mesta. V mednarodni banki pripade torej odločilna beseda in premoč upnikom.

Ze iz višine akcijskega kapitala je razvidno, da bo mednarodna banka razpolagala z velikanskimi svotami. Toda poleg temeljnega kapitala, ki znaša 100 milijonov dolarjev ali 400 milijonov zlatih mark, dobi mednarodna banka od Nemčije 100 in od upnikov 200 milijonov mark, za katere ji ne bo treba plačevati obresti. Če prištejemo teh 300 milijonov osnovnemu kapitalu, vidimo, da bo banka imela na razpolago nič manj nego 700 milijonov zlatih mark ali nad 3 milijarde lir, kar ji že samo po sebi prinese lépe dobičke.

Njene naloge.

Iz kakšnih razlogov se misli ustanoviti mednarodna banka in kakšne bodo njene naloge?

1. Skozi mednarodno banko pojdejo predvsem vsi obroki nemške vojne odškodnine. Nemčija ne bo plačevala naravnost svojim upnikom, temveč izročila denar banki. Mednarodna banka bo poravnala s tem denarjem tudi dolgove med državami bivše antante. Tako bo na primer Amerika prejela odplačilo italijanskih dolgov naravnost od mednarodne banke in ne več od Banke d'Italia. Vzemimo za zgled še Francijo. Po Youngovem plačilnem načrtu mora Nemčija plačati Franciji 1046½ milijonov zlatih mark skozi 37 let. Toda Nemčija ne bo dala Franciji naravnost ničesar, temveč bo izročila vsako leto 1046½ milijonov mednarodni banki. Ta bo s tem denarjem odplačala vsako leto del francoskih dolgov Angliji in Ameriki (oba obroka znašata 625½ milijonov), in šele kar ostane (420 milijonov) bo izročila za obnovo porušenih krajev francoski vladi.

Mednarodna banka bo torej posredovalec med Nemčijo in njenimi upniki, ravnotako pa tudi posredovalec med državami upnicami samimi.

2. Nemčija je plačevala doslej dobršen del vojne odškodnine v blagu; tako je pošiljala Italiji premog, Jugoslaviji železniški material, stroje itd. Upniki pa v veliki večini ne marajo blaga, temveč denar. Zakaj nemško blago dela hudo konkurenco domači industriji in tlači trgovino v zmagovitih državah. Da bi Nemčija kar čez noč ukinila plačevanje z blagom, je izključeno. Zapreti bi morala veliko število tovarov, denarja za vojno odškodnino bi pa ne imela kje vzeti. Zato so finančni strokovnjaki v Parizu sklenili, da se uvede desetletna prehodna doba. V prvem letu bo Nemčija smela plačati v blagu še za 750 milijonov zlatih mark, potem pa vsako leto manj, dokler se ne znižajo dobičkov na 300 milijonov mark. Po desetem letu bo pa morala Nemčija plačevati vojno odškodnino izključno v denarju.

Nemčija bo zadostila svojim obveznostim, le če bo v industriji in trgovini krepko zaslužila, to se pravi, če bo prodala mnogo blaga v inozemstvo. Zakaj na Nemškem ni zlatih rudnikov, iz katerih bi se dali kovati cekini. Zato bo mednarodna banka morala iskati nemškemu blagu novih trgov ter pomagati s krediti toliko nemškim podjetnikom kolikor tujim kupcem. S tem se bo nemška industrija silno razmahnila, nemški izdelek razširil v daljne dežele ter izpodrival svoje konkurente, toda če hočejo upniki priti do vojne odškodnine, se morajo vdati in pustiti nemškemu gospodarskemu pohodu prosto pot v svet. Domači podjetniki in trgovci bodo sicer protestirali, ali drugega izhoda ni.

3. Tretja važna naloga mednarodne banke bo obstajala tudi v tem, da bo posegala lahko tudi v finančno življenje posameznih dežel. Velike svoje kapitale, ki jih bo zbirala tudi v obliki hranilnih vlog, bo namreč nalagala, kjer in kakor bo hotela. Tako bo mogla urejevati in lajšati finančne

težkoče posameznih držav, jim dajati velika posojila, jim pomagati pri ustalevanju valute in tako dalje. Nekateri upajo celo, da bo mednarodna banka nemško vojno odškodnino tudi eskontirala. Kaj se to pravi? To pomeni, da bo mednarodna banka plačala posameznim državam obroke nemške vojne odškodnine vnaprej, preden se zapadejo, to se pravi, preden jih je Nemčija plačala.

Iz rečenega je razvidno, da bo mednarodna banka velepomembna ustanova, ki se zna razviti v najvažnejše gospodarsko podjetje na svetu. Če se bodo posamezne vlade zatekale k banki po pomoč, dobivale od nje velika posojila, ozdravljale z njeno podporo državne finance, bo banka držala na uzdi kar cele države in narode. Od gospodarskih razmer ni odvisen samo obstanek posameznikov, temveč tudi držav. Kdor ima gospodarsko moč v rokah, ta vlada na svetu. Tudi za politiko se skrivajo povsod gospodarski interesi. Zato utegne postati mednarodna banka močnejša, vplivnejša in odločilnejša nego Zveza narodov.

Po pravilih ne bo banka nikdar razdelila vsega čistega dobička, temveč zbirala predvsem rezervni sklad. Zato upajo Nemci po pravici, da bo tekom 37 let nabrala take fonde, da bo plačala iz lastnega zadnjih 22 letnih obrokov. Ako bi se ji to ne posrečilo, jamči za plačilo Nemčija.

Kako je razdeljena nemška odškodnina?

Kakor smo že prej omenili, bo morala Nemčija po novem Youngovem plačilnem načrtu plačati v prvih 37 letih srednji letni obrok 1988 milijonov zlatih mark. Če bi Nemčija zagazila v finančne stiske, sme del tega obroka plačati tudi pozneje, to se pravi izplačilo za nekaj časa preložiti. Brezpogojno in v vsakem slučaju mora pa plačati vsako leto 660 milijonov zlatih mark in od tega denarja mora Francija dobiti brezpogojno 500 milijonov. Za to vsoto je vsako prelaganje in odlašanje izplačila izključeno. Francoski politiki so dobro poskrbeli za svojo državo. Naj se zgodi kar hoče, Francija je gotova, da dobi vsako leto najmanj 500 milijonov zlatih mark, kar je zelo velika svota.

Da ta znesek Franciji ne uide, jamči jo nemške železnice. Nemška vlada mora naložiti na železnice poseben vojni-odškodninski davek in uprava nemških železnic bo morala letno svoto 660 milijonov mark odplačevati mednarodni banki v štirinajst-dnevnih obrokih. Vsakih 14 dni bodo Nemci dali banki denar ali pa obveznice, ki jih banka lahko takoj proda na borzi. Nemška država jamči za vrednost obveznic.

Za ostalo svoto nemške vojne odškodnine ne veljajo tako strogi predpisi. Srednji letni znesek 1328 milijonov zlatih mark, ki še ostane, ne bo Nemčija odplačevala v 14-dnevnih, temveč v enomesečnih obrokih. Plačilo teh obrokov Nemčija, kakor smo že rekli, lahko tudi odloži, a kvečjemu za dobo 2 let. Če misli kak obrok

preložiti, mora to 3 mesece prej javiti in navesti vzroke, ki jo k temu silijo.

Glede razdelitve nemške vojne odškodnine med upnike ne velja več prejšnji ključ (glej 6. številko »Novega lista«), temveč je bil v tem oziru sklenjen nov razdelitveni načrt, po katerem je srednji nemški letni obrok (1988,8 milijonov zlatih mark) takole razdeljen:

Francija dobi 1046,5 milijonov; od teh 625,5 za plačilo dolgov Ameriki in Angliji, 420 za obnovo porušenih krajev.

Anglija dobi 409 milijonov; od teh mora plačati 355,7 za dolg Ameriki, 53,3 milijonov zlatih mark ostane za kritje škode.

Italija dobi 213,7 milijonov; od teh gre 171 milijonov za odplačanje dolgov Angliji in Ameriki, 42,7 za obnovo porušenih krajev.

Belgija dobi 115,5 milijonov; od teh pojde 44,5 za dolgove, 71 milijonov za pravo škodo. Poleg tega bo dobila Belgija letno še 25 milijonov zlatih mark kot odškodnino za nemške okupacijske marke.

Jugoslavija dobi 84 milijonov zlatih mark; od teh pojde 11,6 za dolgove, 72,4 za obnovo porušenih krajev.

Romunija dobi 20,1 milijonov, Portugalska in Japonska po 13,2, Grčija 7 in Poljska pol milijona zlatih mark.

Zedinjene države dobe 66 milijonov; od teh je 26 za okupacijske stroške, 40 milijonov pa za odškodnino ameriškim državljanom.

Zaključek.

To je v glavnem vsebina sporazuma, ki pojde v zgodovino pod imenom Youngovega plačilnega načrta. S tako rešitvijo je lahko ogromna večina Nemcev zadovoljna, zakaj nemškemu gospodarstvu in nemški politiki pri naša vidne in znatne koristi.

1. Dosedanji način plačevanja, ki ga je zamislil leta 1924. Amerikanec Dawes (izgovori Dos), je imel veliko hibo. Po Dawesovem plačilnem načrtu so Nemci namreč znali, koliko morajo vsako leto odšteti, niso pa vedeli, koliko znaša celokupna vojna odškodnina, ki jo bodo morali plačati. Ta mučna negotovost je nehala. Nemci vedo, pri čem so, in imajo temelj, na katerem lahko organizirajo državno gospodarstvo.

2. V Dawesovem plačilnem načrtu je bilo določeno, da morajo za redno plačevanje vojne odškodnine jamčiti tudi nemška industrijska podjetja. Antanta se je vknjižila na tovarne zasebnikov in ko bi nemška vlada ne bila plačala, bi morale plačati tovarne ali pa iti na boben. Vknjižbe so bile veliko breme in velika sitnost za nemške podjetnike. Slične vknjižbe so obremenjevale tudi nemške železnice. Razen tega je uradovala v Nemčiji posebna kontrolna komisija antante, ki je nadzorovala vse nemško gospodarstvo, vtikala lahko nos v podjetja in izvedela za marsikatero trgovsko tajnost. Po novem Youngovem plačilnem načrtu se ta nadzorovalna komisija razpusti, vknjižbe se zbrisejo,

nemške tovarne in železnice bodo čiste in proste. To je velika olajšava za nemško gospodarstvo.

3. Mirovna pogodba, sklenjena leta 1919. med antanto in Nemčijo, je naložila Nemčiji dolžnost, da jamči tudi za vojno odškodnino Avstrije, Ogrske in Bolgarije, češ da so bile njene zaveznice v svetovni vojni. Po pogodbi je bilo torej mogoče, da bo Nemčija morala nekega dne plačati vojno odškodnino tudi za Avstrijo, Ogrsko in Bolgarijo. Youngov plačilni načrt misli črtati to nemško jamstvo, kar je nova ugodnost za Nemčijo.

4. Zedinjene države Severne Amerike so namignile, da bodo v bodočnosti črtale mogoče del vojnih dolgov Evropi. Za ta slučaj je v Youngovem plačilnem načrtu že določeno, da prideta dve tretjini popusta v prid Nemčiji, upnikom pa le ostala tretjina.

5. Mednarodna banka, ki bo iskala nemškemu blagu novih trgov ter dajala nemškim trgovcem in podjetnikom kredite, bo na ta način hote ali nehoti podpirala in krepila nemško industrijo in trgovino ter utrdila mednarodni položaj nemškega gospodarstva. Ko padejo od Nemčije bremena vojne odškodnine, bo to velikanskega pomena za njen vpliv v svetu.

Iz teh razlogov morajo biti Nemci z Youngovim načrtom zadovoljni. Upniki imajo pa to prednost, da vedo danes natančno, kedaj in koliko bodo od Nemcev prejeli, da na te svote lahko računajo in postavijo tako državno gospodarstvo na trdne temelje.

Glede mednarodne banke je treba nadalje pomisliti, da ne bo v korist samo Nemčiji, marveč tudi upnikom. S svojimi ogromnimi sredstvi bo lahko vplivala na gospodarski razvoj vsega sveta. Mednarodna banka bo vezala narode in države v veliko enoto, zbliževala njih gospodarstva in tako znatno pripomogla k napredku človeštva.

Youngov plačilni načrt ima pa tudi hude nasprotnike, in sicer v obeh taborih. Z zobmi škrtja vsa predvojna Nemčija, v kateri živi še vedno duh Viljema II. Zanj je vojna odškodnina sama po sebi neopravičena in poniževalna, Youngov sporazum pomeni zanj 59 letno suženjstvo nemškega naroda.

Mnogo nezadovoljnejšev je pa tudi v zmagovitih državah. Te dni je 100.000 bivših bojevnikov demonstriralo po pariških ulicah proti Youngovem plačilnem načrtu. Zanje je antanta z Nemčijo preveč popustljiva, po njihovem bi Nemci morali plačati storjeno škodo do poslednjega vinarja.

Odgovorni državniki in trezna javnost se na te proteste ne bo ozirala. Youngov plačilni načrt danes ni še zakon, temveč samo sporazumno mnenje finančnih strokovnjakov. Vlade in parlamenti ga morajo še odobriti. Koncem julija se bodo politiki zato zbrali na mednarodno zborovanje. Gotovo je pa že danes, da bodo sporazum strokovnjakov z nebitvenimi spremembami sprejeli in odobrili. To bo velik korak k zbližanju med Nemci in Francozi in h konsolidaciji Evrope.

Okno v svet.

Bolgarska politika.

Svoj čas smo sporočili, da so odposlanci bolgarske in jugoslovanske vlade sklenili v mestu Pirotu sporazum, po katerem bi se odpravili in onemogočili komitaški spopadi na jugoslovansko-bolgarski meji. Tega sporazuma so se veselili vsi prijatelji srbsko-bolgarskega zблиžanja. Toda sporazuma belgrajska vlada do danes ni še mogla odobriti in zato ni še stopil v veljavo. Medtem so se na makedonski meji ponovili krvavi spopadi. V bolgarskem parlamentu je nastalo radi tega razburjenje in načelnik vlade Ljapčev je rekel, da je vsemu kriv Belgrad, ker ni odobril pirotskega dogovora. Jugoslovanska vlada je odgovorila, da bi Bolgari morali po sporazumu odstraniti iz obmejnega ozemlja prej vse sumljive osebe, pred vsem oborožene makedonstvujušče, potem bi se dogovor šele odobril in podpisal. Bolgarska vlada tega pogoja neče izpolniti in trpi, da krožijo oborožena krdela še vedno ob meji. S tem je dokazala, da ne mara odkritosrčnega in pravega miru z Jugoslavijo. Beogradska vlada ni še pirotskega dogovora odklonila, temveč čaka, da izpolni Bolgarija glavni pogoj za mir in red na meji. Ko to naredi, se sporazum takoj podpiše.

Amerika.

Zedinjene države Severne Amerike so v svetovni vojni kakor znano silno obogatele. Cel svet skoro jim je dolžan, zlata imajo toliko, da ne vedo kam z njim. To je najbogatejša država na svetu. Kakor da to ne zadostuje, obravnava sedaj ameriški parlament poseben zakon o uvozu carini, s katerim se hoče upreti uvozu evropskih industrijskih izdelkov. Sklenili so na primer visoke carine na volneno in bambaževinasto blago ter na surovo svilo. S tem so dolžniki Amerikancev silno udarjeni, njih trgovini grozi velika škoda. Zato so proti novim carinam protestirale različne države, tako Češko-Slovaška,

Francija in Italija. Vse kaže, da bodo vsi protesti brezuspešni, zakaj Amerikanci gledajo na svoj dobiček in na nič drugega. V tem boju proti carinam se vidi vsa premoč in oblastnost Zedinjenih držav, ki drže Evropo v pesteh.

Verski mir v Mehiki.

V srednjeameriški državi Mehiki je divjal do poslednjega časa hud boj med Cerkvijo in državo. Vlada je dala pod ključ mnogo duhovnikov, škofov in redovnikov, zaprla cerkve, prepovedala javno službo božjo in izgnala redove. Kakor poročajo listi, se je sedaj vendar sklenil mir z Vatikanom. Zaprte duhovniki se spuste na svobodo in cerkve se otvorijo zopet javnemu bogočastju. Verouk je sicer po mehiških postavah v šolah prepovedan, zato bodo pa duhovniki smeli poučevati otroke v cerkvah.

Valko.

Kakor smo že poročali, je načelnik madjarske vlade grof Bethlen imel nedavno tega govor, v katerem je javno razglasil, da Ogrska ne priznava trianonske mirovne pogodbe, s katero so se potegnile današnje državne meje, in da ne bo mirovala, dokler

se ji izgubljene dežele ne vrnejo. Vsaka poprava ali revizija meja bi šla seve v škodo Češko-Slovaške, Romunije in Jugoslavije. Zato so zastopniki teh držav protestirali ustno v Budimpešti in Romunija je povrh vložila še pismeno protestno noto. Ogrski zunanji minister Valko je odgovoril poslanikom male antante, da se z govorom grofa Bethlena strinja in da ne bodo Madjari nikdar priznali mirovne pogodbe. Ta ostra izjava je vznevoljila vso javnost v deželah male antante. V romunskem parlamentu so se slišali odločni govori proti Ogrski. Nekateri poslanci so povedali, da širijo ogrski vladni zastopniki po mednarodnih konferencah celo zemljevid s predvojnimi madjarskimi mejami ter da se vse ogrsko časopisje ne prestando zaganja v mirovno pogodbo. Taki časniki prihajajo neovirano v Romunijo in se tu prodajajo.

Zunanji minister Mironescu je odgovoril, da ne more prepovedati madjarskih listov, ker se vlada drži načela svobodnega tiska in ker hoče to svobodo spoštovati, tudi če gre za Madjare. Romunija se bo proti ogrskim napadom branila z drugimi sredstvi. Prej mora pa še počakati na pismeni odgovor Ogrov, ki mora te dni dospeti v Bukarešto.

Kaj nam z dežele pišejo?

S Krasa.

Merče pri Sežani. — Prefekto nedeljo sem obiskal gostoljubne Merčance. Prišedši v vas, sem opazil, da nimam tobaka. To me je prav malo skrbelo, ker sem vedel, da imajo Merčanci v vasi »opalto«, katero sem dobil še odprto ter notri možakarje, ki so se pogovarjali o marsičem. Od njih sem tudi zvedel, da mislijo Povirci prekrbeti sv. Petru nove zvonove, za katere naj bi prispevale tudi sosedne vasi. Merčanci se sicer temu ne upirajo, vendar pa zahtevajo tudi za svojo cerkev sv. Andreja dva nova

zvona. Sklicujejo se na prejšnjega sežanskega g. župnika Šiferja, ki je prekrbel ne le Sežanec, ampak tudi Šmarcem nove zvonove.

Dalje sem zvedel, da se Merčanci nikakor ne morejo sporazumeti glede plačila za »gimajnski davek«. — Merčanski »Burgermeister« trdi, naj bi plačali vsi enake deleže; vaški »jursariji« se pa temu upirajo, češ kdor več uživa, ta naj več plača.

V merčanskem hotelu pri Janezu Godčevemu sem poslušal zbrane vaške diplomate, ki so pretresovali znano gorenjsko pravdo, ki se vrši med Ričevcem z Divače in Mrtnjačem z

Dr. Ivan Tavčar:

Cvetje v jeseni.

(Dalje.)

Ali Meta je gledala s tako grozno name, da sem vedel, da je v tistem trenutku pričela slutiti, da je možki za vsako žensko največja zverina!

»Pojdiva domov!« je zaječala. Doma ni izpregovorila besedice. Samo sedaj in sedaj me je premerila s plahim očesom, prav kakor da bi ne mogla verjeti, da se ji je kaj takega pripetilo.

Skoraj pri vasi sva srečala Lučo. Imela je koš ob rami in srp v roki.

»No, Luca, kam pa, kam?« jo vprašam.

Bolezen se ji je še vedno poznala in bila je kakor suh list, ki je ležal vso zimo pod snegom. Odgovorila je:

»V Kalarjevo dolino grem in požela bom vranje noge. Dosti jih tam

raste, Kalar je dovolil, da jih lahko požanjam. Za prašiče so pa le dobre.«

Obraz se ji je pričel žareti in nekako slóvesno je pričela pripovedovati:

»Gotovo še ne veste, da bo naš Matijček stopil v službo h Kalarju. Ko maj sedemnajst let ima, pa bo že za volarja. Tekoj se mi dobro zdi!«

»Kako je pa s Šimnom?«

»Šimen, ta je pa žival! Dela, pa veliko ne more. Gradiška še vedno je na njem!«

Beseda »žival« ali pa še celo »živalica« je v našem pogorju najnežnejši izraz ljubezni ali sočutja. Ko sem ta izraz uvedel v slovensko povest, sem se moral s Stritarjem skoraj bohtati, da mi ga ni črtal; pokojni Erjavec, ki je bil najmehkejša, pa tudi najplemenitejša slovenska duša, mi pa »živali« v mojem »Tržačanu« sploh nikdar odpustiti ni mogel. Niti Stritar, niti Erjavec me nista mogla predrugačiti: »živalica« je naš najnežnejši izraz

ljubezni ali pa usmiljenja! —

Luca se je odpravljala: »Vranja noga se sama ne požanje.« Zopet je z žarečim obrazom ponovila: »To pa vama povem, tekoj sem vesela, da pride fant h Kalarju!«

VIII.

Drugi dan še nisem odšel. Pripetilo se je, kar se je pri Presečnikovih vsako leto parkrat dogajalo: Liza in Danijel sta se sprla. Pred hlevom, tako da vaškim otročjem ni ostalo prikrita, sta se nekaj rvala. Pri koncu pa je bil Danijel takorekoč pred vso vasjo tepen. Pri nas je namreč naveda, da sme ženska, če je slabe volje, tudi udariti; sramota pa je, če možki žensko tepe. Veliko pretepov sem že videl; ko je dekle vleklo svojega iz tolpe pretepačev, so padali trdi udarci, ali na dekleta ni padel niti eden in najsi je bilo še tako sitno!

Gorenja vas. — Pretekli teden se je v kamenolomu v Anhovem pripečila strašna nesreča. Velik in težek kamen se je odtrgal od hriba ter smrtno zadell našega domačina Franca Gololičiča, starega komaj 50 let. Truplo pokojnika je bilo prenešeno v mrtvašnico k Sv. Ani, od koder se je vršil pogreb na bližnje pokopališče ob veliki vdeležbi domačega ljudstva in zastopnikov cementne tovarne. Zapuстил je ženo in več otrok. Težko prizadetim naše sožalje, pokojnemu Francetu pa bodi lahka domača zemlja!

Kanal. — V nedeljo smo imeli pri nas redek praznik. Praznovala sta zlasti poroko Vidič Štefan in njegova žena Ana iz Grada. V bogato okinčani cerkvi sta slavljenca, oba še čila na duhu in telesu, prisostvovala slovesni sv. maši, katero je daroval naš preč. g. dekan. Imel je na zlatoporočenca tudi lep in ganljiv govor, ki je segel vsem navzočim globoko v srce. Za to redko slavlje so se zbrali v krogu slavlencev vsi bližnji in daljni sorodniki, ki so prišli od blizu in daleč, da stisnejo roke slavljenca srčno jim želeč zdravja in zadovoljnosti še mnogo, mnogo let.

Ponikve. — Naša cerkev je še precej v dobrem stanju, čeravno se nekateri fantje, zlasti iz Logaršč boje, da se ne bi posula; zato ne gredo med sv. mašo v cerkev. Tudi ni lepo, da med sv. opravilom zunaj cerkve govorijo, zbijajo šale in celo kadè. Dne 28. maja je umrl eden najstarejših fantov v duhovnijski Peter Božič, 11. junija pa najstarejši mož Boštjan Laharnar v starosti 85 let. Kljub veliki starosti je bil do zadnjega še dober in zdrav. Naj jima sveti večna luč!

Orehek pri Cerknem. — Letina tudi pri nas kaže dobro. Jesenskega sadja bo bržkone bolj malo. Naš glavni vir o'ohodkov je živina. Vendar na mlekarno ne moremo misliti, ker je piča prepusta. Naši predniki so imeli ovčjerejo bolj v časti. Nekateri družine se baje nameravajo izseliti. Tudi občinske poti so potrebne popravila.

Jesenice pri Cerknem. — 20-letnega Andreja Ortarja je zadela grozna nesreča. Vozil je drva za kurjavo; na neki strmini so sani vrgle nesrečnega Andreja tako močno v mecesen, da je ostal na mestu mrtev. Počivaj v miru, dragi Andrej!

Staro selo. — Ker je naša vas prav ob cesti, smo vedno polni prahu. Dobro bi bilo cesto malo škropiti. Grl si dosti ne moremo močiti, ker so žepi prazni. Od štirih gostilen so zato že dve zaprti. Z letino smo dosedaj še zadovoljni.

Ročinj. — Ker je dežja po malem, smo v zadregi z vodo. Podtalna voda je dobila drugo smer in zato je naš vodovod suh. Po vodo je treba prav na konec vasi. Baje se je novi obč. načelnik že zavzel za to vprašanje. Mu bomo prav hvaležni.

V naši cerkvi vedno opazimo kaj novega. Dobili smo lep križev pot. Pri blagoslavljanju je bilo prav ganljivo. Na sv. Petra in Pavla popoldne pa bomo slovesno blagoslovili kip sv. An-

dreja in obeh apostolskih prvakov. Menda bomo v soboto tudi lepo petje slišali.

Koncem septembra bo sv. birma. Tedaj bočo morda nove orgle zabučale.

Staro in mlado si pa želi, da bi se č. g. župniku posrečilo še obe podružnici sv. Petra in Pavla popraviti.

Iz goriške okolice.

Št. Maver. — Zadnjič smo brali o našem novem dušnem pastirju. Prav veseli smo ga. Vendar pa mu že nekateri delajo žalost, ker še ob nedeljah — navadno brez potrebe — brskajo po polju. Spoštujmo vendar Gospodov dan, se nam bo pri blagoslovljeni letini obrestovalo.

Sovodnje. — Iz imena naše vasi bi vsakdo sklepal, da imamo vode v izobilju. To je tudi res. Bistra Soča in tiha Vipava obdajata našo vas. Pri vsem tem pa gospodari suša na naših poljih. Vode iz omenjenih rek ne moremo izkoriščati, ker nimamo sredstva za to; dežja pa k nam noče biti. Večkrat zremo z zavistjo v bližnje kraje, kjer dežuje, nas pa oblaki le varajo. — Čudno je pri nas tudi to, da si želijo nedeljsko sv. mašo bolj zgodaj ravno tisti, ki navadno vselej zamudijo. — S svilogojstvom smo si malo opomogli. Bila je izredno dobra letina, cene zadovoljive. To čutijo nekateri in skušajo z muziko dati duška veselju. Zavedajmo se položaja!

Orehovlje. — 16. junija je umrl obče znani Filip Ušaj, mož krščanskega značaja, ki je vzgledno vzgojil družino; prva je bila posvečena božjemu Srcu. Pogreb bo ostal v trajnem spominu našim vaščanom. Rajnikov najmlajši sin Izidor, katerega smo ves dan nestrpno pričakovali, da pride na dopust, je naletel ravno pred cerkvenim pragom na pogreb, ki se je pomikal v cerkev. Naš č. g. kurat, ki je pogreb vodil, je ukazal, naj se sprevod ustavi; nato so pokojnika doli deli in rakev odprli, da je potrli sin še enkrat pozdravil ljubega očeta. Ta prizor nas je vse tako ganil, da so vsakega udeležencu pritekale solze. Doma in na pokopališču je naš pevski zbor zapel ganljive žalostinke. Družino naj tolaži božje Srce, kateremu je tako vdana!

S Pivke.

Koče pri Slavini. — Ker prihajajo od vseh strani dežele dopisi, naj svet zve, da tudi mi nišmo še popolnoma izumrli.

Preteklo nedeljo t. j. 9. 6. smo imeli v naši podružnici sveto mašo ob desetih. Marsikomu se bo to čudno zdelo, ker obhajamo god. naše zavetnice 13. julija. Toda odkar so naši vaški fantje kljub sedanjim težkočam, žrtvovali precejšno svoto denarja za spominsko ploščo padlim vojakom, ki jih je iz naše vasi 13. smo želeli en dan v letu posvetiti njihovemu spominu. Naprosili smo č. g. župnika iz Slavine, da bi vsako leto na isti dan opravil pri nas sveto daritev. To ponavljamo že od leta 1925. Iz srca smo hvaležni č.

g. župniku, ki je kljub vedni zaposlenosti z veseljem izpolnil našo željo. Na tem mestu omenjam, da je naš č. g. župnik blaga duša in med nami splošno priljubljen. Bog ga ohrani med nami še mnogo let! — Našim padlim vojakom bomo pa ohranili trajen spomin. Naj v miru počivajo po raznih bojiščih!

Studeno. — Zadnjo nedeljo v tem mesecu bomo obhajali porcijunkulske odpustke. Začnejo se na praznik sv. Petra in Pavla opoldan in trajajo do nedelje opolnoči. Župni urad v Studenem.

Iz Brd.

Števerjan. — V petek zjutraj so našli v vinogradu mrtvega kolona Janeza Jeretiča. Reveža je več časa hudo mečalo. Smrt ga je rešila neozdravljive bolezni in mnoge drugega gorja. Mir njegovi duši!

Brda. — Črešnje so se letos izredno obnesle. Pridelek in cena sta bila dobra. Tako ugodne kupčije po vojni še nismo imeli. Marsikak tisočak je prišel v Brda. Ostalo nam ne bo veliko. Po raznih bankah, štacunah in pri drugih upnikih mašimo luknje. Vsega seveda ne bo mogoče plačati. Prehudo smo bili udarjeni zadnja leta. Sicer pa upamo, da naš trud ne bo zastonj. Trta kaže jako dobro.

Novi zvonovi.

Orehovlje.

Orehovci, podružničarji biljenski, so pod vodstvom gospoda kurata pohvalno napredovali. Zdaj imajo tri zvonove, predvojni dva nista tvorila pravega zvonila. So pa trije zvončki (a¹, h¹, a²) ljubki, živahni, skoraj preglasni, kar ni v tej visoki glasovni legi tako nenavadno.

Sicer je dobra zvonarna Colbachini v Tridentu tu nekoliko podlegla mogočnemu vladarju »slučajuc«: srednji zvon je za nedopustno četrtinko glasu prenizek in ker je mali zvon za osminko previsok, je disonanca v skupnem zvonjenju prav slišna. To je glavna in skoraj edina napaka v tem zvonilu. Lepi glasovi posameznih zvonov izpričujejo, da je harmonija delnih glasov še precej dobra, kar potrjuje tudi kromatična piščalka; oglašale so se celo iz malih zvonov težko izvaljive kvinte. Nenavadno v ospredje stopate mala terca in spodnja oktava, kar je posledica majhne teže teh zvonov.

Liv je lep, nepiljen, resonanca dobra, kemblji poslani iz Tridenta so pa pod betico odločno prekratki.

Obešeni so pa zvonovi v vsakem oziru vzorno; vse je trdno, varno in lično, tu se nič ne maha, nič ne popušča. In kako blažilen je pogled na lepo barvane lesene jarmé (stare, primerne oblike) in njih protinihanje, ko zvonovi zmerno, nevihravo na zobatih tečajih kolebajo! Za to pa ne zadostuje rokodelska spretnost niti izkušenost inženirska, za to je potrebno znanje bistva zvonečega zvona. Obesitev orehovskih zvonov je vodil strokovnjak g. Lad. Pahor.

Iv. M—a.

Bilje.

Tudi tukajšnji preč. g. kurat Zamar, četudi sam spreten glasbenik, je hotel imeti tehnično preiskavo novih zvonov. Če povem, da imajo

zvonovi krasno intonacijo božičnega zvonila (d¹, f¹, g¹) in da, so vlti v zvonarni De Poli v Vidmu, potem sem ubral gladko pot splošne pohvale, na kateri zadene noga le tu pa tam ob kak kamenček spotike.

Za uglasbo zvonila edino merodajna intonacija udarnih glasov je natančna, majhno razliko ene osminke glasu zaznava le srednji zvon. Vsebinska harmonijskih glasov (celo navadno molčečih kvint) izkazuje nekaj hibic, toda če bi hoteli te malenkosti postaviti na tehtnico, bi morali kmalu zapreti vse livarne; kaj ti najspretnjšemu zvonarju veže roke: slučaj.

Resonanca je trajna, izdatna in le deloma rahlo valovita. — Oblika primerna, na vratu

ne preozka. — Liv vzorno lep, nedotaknjen s pilo ali celo z dletom.

Tako dokazujejo tudi biljenski zvonovi, da more spretna zvonarna vlti točno intonirano zvonilo, ne da bi segala po pili ali dletu.

Ker se tečaji sučejo na neprimernih kroglicah, so kemblji skoraj za eno tretjino prelahki, k temu prihajajo še zadržki po kolo vratenju, ker ni smer nihanja kembljev usmerjena po nihajih zvonov. Na železnih jarmih vijaki popuščajo. Novotarjenje z železnimi jarmi in s kroglicami na tečajih se ne obnese.

Neglasbeni del te preizkušnje je izvršil moj sotrudnik g. Lad. Pahor, za kar sem mu iskreno hvaležen.

Iv. M—a.

Kaj se sliši po svetu.

Knjižni orjak.

Neka pariška tiskarna pripravljala izdajo »Zlate knjige francoske industrije«. Knjiga bo izšla samo v enem izvodu. Vsaka stran bo štiri metre visoka. Knjigo bodo vozili po vseh francoskih mestih ter jo izložili v stekleni omari obsevani z žarometi. Dva čuvaja bosta vsako minuto obračala pred radovednim občinstvom ogromne strani.

Veseljje do davkov.

Neki na Japonskem živeči Anglež je pred kratkim dobil od davčnega urada povabilo, naj pride dvigniti dar, ki mu ga naklanja finančno ministrstvo. Ves začuden gre Anglež na davkarijo, kjer mu res izroče srebrno čašo. V pojasnilo mu povedo, da je na Japonskem izdal finančni minister odlok, da je treba vse pridne in točne davkoplačevalce nagraditi. S tem bodo v njih zbudili veselje do odrajtovanja davkov.

Ta ga je tudi rad srkal.

Med zdravniki še vedno ni rešeno vprašanje, ali je boljše biti popolen abstinent ali zmiren pivec. Je mnogo razlogov za in proti. Ko so nekega francoskega zdravnika (dr. Ozanona) vprašali za mnenje, je rekel: »Posnemajte mene. Zjutraj pijte čisto vino, o poldne vino brez vode. In zvečer napravite tako, kot je napravil ljubi Bog. Počutili se boste dobro, zelo dobro.«

Rastline brez solnčne svetlobe.

Na razstavi v Padovi so bile razstavljene najrazličnejše rastline, kot žita in druge, ki niso nikdar videle solnčne svetlobe, temveč samo električno. Vsa stvar ima trenutno le znanstven pomen, a je zanimiva.

Nazarenci.

V Jugoslaviji živi posebna vrsta ljudi Nazarenci. To je verska ločina, ki ne sme nositi orožja. Zato se tudi branijo vojaške službe. Zategadelj je sodnija v Osijeku obsodila 40 Nazarenci na osemdnevno ječo.

Čez Sibirijo in ocean.

Ruska zrakoplovca Šestakov in Bolotov se pripravljata na drzen polet. Na letalu »Sovjetska država« se bosta dvignila v Moskvi 15. avgusta v zrak in letela preko prostrane Sibirije k Tihemu oceanu in čez do ameriške obale, od tam čez visoko Skalnno pogorje in vso Ameriko v Newjork.

Kitajski teater.

Rusi znajo pridobivati vzhodne narode. V Leningradu (prejšnji Petrograd) imajo »Dom narodov z Vzhoda«. Tam so zdaj odprli pravo kitajsko gledališče. Nastopili so pravi Kitajci, delavci in študentje, v kitajskih igrah »Beli tiger«, »Vojskujoča se kneginja« in »Solnce resnice«.

Kaj dela Hoover?

Ameriški predsednik ima polne roke dela. Pa prav dobesedno. Vsem neštevilnim obiskovalcem mora roke stisniti, če ne je zamera.

Ob sedmih vstane in se po ameriškansko najprej pošteno najé. Ob desetih že podpisuje akte. Ob desetih so sprejemi. Ob enih kosi in ima vedno goste. Od dveh in pol do petih so posvetovanja z ministri. Potem se Hoover zapre s svojimi tajniki do polosmih v svojo delovno sobo. Ob polosmih večerja. Tri ure kasneje gre spat in da lažje zaspi, bere roparske zgodbe. Čiste plače pa ima revež 1.425.000 lir na leto.

Spovedna molčečnost.

Neki dunajski odvetnik je napravil na sv. stolico v Rim prošnjo, da bi bil kurat znane velike kaznilnice v Steinu na Nižjem Avstrijskem odvezan od spovedne molčečnosti. Gre za rešitev kaznjence, ki je bil pred leti obsojen radi umora na trideset let težke ječe. Porotniki so izrekli obsodbo na podlagi obtežilnega pričevanja drugega kaznjence, ki je bil 1. 1926. umrl. Pred svojo smrtjo je svojemu spovedniku, kaznilniškemu kuratu, baje priznal, da je pri obravnavi krivo pričal in da je njegov tovariš nedolžen. — Prošnja ima sicer dober namen, toda spovedna tajnost je nekaj tako nedotakljivega in načelnega, da ji sv. stolica ne bo mogla ugoditi. Saj je znano, da je sv. Janez Nepomuk radi spovedne tajnosti pretrpel smrt v valovih Vltave v Pragi.

Ne znaš hoditi

po stopnicah, zato se brž utrušiš. Kdor visoko stanuje in stopa na stopnice po prstih, se kmalu upeha. Zlasti pismonoše pa, ki dosti hodijo, vedo, da je treba stopati po stopnicah s celim stopalom, pa se ne boš utrudil.

Najvišji hotel

v Evropi je zgrajen pod nekim švicarskim vrhom (Jungfrau) 3460 metrov visoko. V tej višini dobiš lahko vsega, kar ti srce poželi.

Možje, ki vodijo Evropo.

V španskem listu A B C popisuje novinar Andrej Revesz celo vrsto velikih sodobnih državnikov. Gledal jih je od blizu in pazil tudi na njih šibkost. Ker gre za možje, od katerih je v marsičem odvisna usoda človeštva, bo popis gotovo zanimal naše bravce. Začnimo s francoskim zunanjim ministrom Briandom.

Ali je to državnik?

Ko sem prvič videl Aristida Brianda, — piše španski časnikar — se nisem iznenadil, nasprotno sem imel vtis, kakor da ga že poznam. In res je tak, kakor so ga že stokrat opisali: ima dolge lasi, zanemarjene brke in precej posredne oči. Izgleda kakor star študent, ki ljubi življenje nad vse. Zelo pogosto se je ponovil že izrek, da Briand nič ne zna, a vse razume, Poincaré pa da vse zna, a nič ne razume. Čeprav je ta izrek v mnogem resničen, je vendar za Poincaréja (francoskega načelnika vlade, ur.) precej krivičen in žaljiv. Če je izrek krivičen tudi za Brianda, je drugo vprašanje. Govore, da trpi Briand na neozdravljivi bolezn, to je na lenobi, in da ni celo življenje prečital do kraja niti ene knjige in niti enega uradnega spisa. Ravno tako pravijo, da vzame Briand, čim pade vlada, katere član je, klobuk in palico in odide iz ministrstva. Za časa ministrovanja ni namreč napisal nič in nima zato kaj odnesti iz ministrstva. Da li je ta pripovedka resnična, ne vem; na vsak način pa je dobro izmišljena. Zagotavljam vas vsekakor, da nisem na njegovi ogromni mizi videl nikdar knjige, nikdar časnika, mesečnika ali uradnega spisa. Jaz mislim, da nima on niti najmanjšega pojma, kaj je to mednarodna trgovina, a ume zato vrlo dobro govoriti o potrebi miru, o razoroženju, o bratstvu med narodi, sploh o stvareh, kjer srce, kretnje in govorniški darovi lahko nadomestijo globoko znanje.

Potrebno dopolnilo Briandovo je gospod Filip Berthelot, slavni in pravi gospodar francoskega zunanjega ministrstva, človek, ki ima mednarodne ugovore v malem prstu. Pravijo, da bi se Briand brez njega ne mogel znajti v zmešnjavi ugovorov, sporazumov in pogodb. Ali je to resnica, mi ni znano, vem pa, da je Berthelot eden najizobraženejših ljudi, kar sem jih v življenju srečal. Njegova glava je prevelika v primeri z ostalim telesom in mora vsebovati nenavadno velike mozgani. Iz njegovih oči sije ogromen razum. Ni govornik, na stvari gleda z neumljeno kritičnim očesom, njegov razgovor je poln šale in ostrih opazk.

Poincaré.

Nato se je lotil časnikar sedanjega načelnika vlade in bivšega predsednika francoske republike Poincaréja. (reci Poenkareja).

Priznavam — pravi španski novinar — da Rajmonda Poincaréja ne poznam od blizu, in mislim, da je zelo malo ljudi prodrlo v njegovo dušo. Časnikarje vrlo redko sprejema in ne pusti

nikoli tiskati razgovorov ali intervjujev. Jaz sem imel to čast, da me je sprejel in na dolgo sva se razgovarjala o njegovem delu v finančnem ministristvu. (Poincaré je tudi minister financ, uredništvo)

Do tedaj sem poznal Poincareja samo po slikah, razume se da tudi po njegovih govorih in knjigah. Predstavljal sem si, da mora biti majhen, suhoparen in ne ravno prijeten, postaren človek s trdim glasom. Kako me je pa iznenadilo, ko me je sprejel res starejši gospod, toda mož mladeniških kretenj, z vedrim, smehljajočim se obrazom in prijetnim glasom. Njegov način govorjenja naju je privedel zelo brzo k največjim zaupljivostim.

Z najprijetnejšim glasom se je razgovarjal o mednarodnem političnem položaju, o francoskošpanskih zvezah in o mnogih drugih stvareh. Govoril je z odkritosrčnostjo, ki me je osupila, morda zato ker sem obljubil, da ne objavim, o čem sva se razgovarjala. Našel sem, da je glavna črta njegovega značaja trdoglavost. Obljubil mi je, da mi v spomin na najin pomenek pošlje sliko s podpisom, in res je držal obljubo. To je dokaz, da ima dober spomin in da je mož beseda.

(Dalje.)

Ti bom eno povedal!

Angleški pisatelj Dickens se je nekaj peljal s cestno železnico. Na neki postaji je vstopila postarna gospodična, ki radi gneče ni dobila prostora. Dickens je vstal in rekel okoli stoječim: »Naredite prostor, da bo ta lepa gospodična lahko prišla sem sest.« — Ko se je gospodična vsedla, se je zahvalila, rekoč: »Hvala, gospod! Obžalujem, da vam ne morem vrniti poklona.« — »Oh«, je odvrnil Dickens, »to samo dokazuje, da ste odkritosrčnejši od mene«.

* * *

Angleški pisatelj Wallace in francoski politik Le Brumier sta bila nekaj skupaj v Moskvi. Nobeden pa ni znal niti besedice ruski. Nekega dne sta hotela odpotovati v Petrograd. Pri ogledovanju Moskve pa sta se precej zamudila, tako da je manjkalo še dvajset minut do odhoda vlaka. Edino z vozom bi ga še dohitela. Voz je bil hitro najden, toda kako dopovedati kočijažu, naj ju zapelje na kolo dvor. Končno se Francoz spomni ter predlaga: »Ti posnemaj lokomotivo in sopihaj, jaz bom pa mahal z zastavico in žvižgal. Ni vrag, da bi naju ne razumel!! — Rečeno storjeno. Kočijaž ju je nekaj časa začudeno gledal; nato pa se mu je posvetilo. Pognal je konja in šlo je, da je bilo veselje. Potnika sta bila vsa zadovoljna, da sta se s kočijažem tako izvrstno zmenila. Čez deset minut pa je voznik ustavil pred — norišnico.

* * *

Ko je bil znani general Douglas Haig še praporščak, je bil njegov polk v majhnem obmorskem mestu. Haig je imel čudovitega psa, ki je znal marsikatero umetnost. Vsak dan je, n. pr.

hodil k peku po kruha za svojega gospodarja, ki mu je dal dva groša in košarico. Pek je vzel groša in dal kruha. Nekdaj pa se je pek hotel prepričati, ali je pes res tako razumen, kot pravijo. Vzel je prinesena dva groša in dal kruha samo za en groš. Pes je šel in se za nekaj časa vrnil s — policajem.

Krik po grudi.

Nedeljski popoldan je počival nad duhtečimi polji; nad mrkimi lesovi in zelenimi lokami se je dvigalo kot kadilo proti plavemu nebu. Sedel sem na parobku.

Nikjer ni videti človeka.

Pač, po stezi med razoranimi njivami gre sključen starec. Nenadoma sname klobuk z glave, seže z desnico v prazno pokrivalo in dela, ko da z velikimi zamahi seje zrna v odprte razore. Počasi, slovesno stopa neznan sejalček od njive do njive.

Tako jih hodi na stotine, tisoče in milijone in mečejo s toplo ljubeznijo semena v grudo.

Za umnega gospodarja.

Gospodarski koledar za julij.

V hiši: V prejšnjem gospodarskem koledarju (glej št. 10 od 30. maja) smo rekli, da je treba na široko odpreti vrata in okna stanovanj in pustiti prost dohod solnčnim žarkom v naša stanovanja. To velja tudi za mesec julij in druge mesece. Solnce je zdravje, škoda, da ne obseva naših pljuč.

V kleti: Če nismo še razprodali vina, pazimo, da bodo sodi polni. Če pa si vino odprodal, pazi na prazno posodo. Dobro jo operi (z verigol!), zmerno jo posuši in potem zažveplaj in zapri z veho in čepom. Prazno posodo hrani na suhem prostoru, da ne bo plesnila. Odstrani krompir in kislo repo iz kleti, kjer je vino in vinska posoda.

Hlev skidaj vsaki dan; zjutraj parvil gnoj in vse je v redu. Ne zamašuj oken z gnojem, gnojnice naj se ne zbira v hlevu, temveč naj se odceja v jamo za gnoj. Hlevna vrata bi morala biti čez dan odprta in zamrežena s pajčevinastim pregrinjalom (tulom). Pazi na krmo! Ne dajaj živali ugrete krme in tudi ne sveže krompirjevice, če se hočeš izogniti napenjanju.

Za prešiče je v letnem času detelja najprimernejša krma, prešiče večkrat operi in okopaj.

Na vrtu moraš pleti in okopavati ter zalivati. Drugače bo malo zelenjave in še ta bo trda, nekam ostarela. Odstranij paradižnikom stranske poganjke, zalistnike. Presadi zeleno (šelno) v rahlo zemljo in ne preglobooko. Čas je, da seješ zimsko solato en divijo. Posadi na vsa prazna mesta v vrtu sadike zelja.

Ali imaš doma peteršilj ali ga fehtaš od sosede? Izberi na vrtu košček zemlje, saj rabiš peteršilj skoraj vsaki dan.

Na njivi je žito dozorelo ali dozoreva, ponekod bodo kmalu kopali

Ko je prišel starec do parobka, je v zadregi pordečel. Hotel je brez besede stran, pri tretjem koraku pa se je premislil in obstal:

»Ste me gledali, ne?«

»Tam doli, na njivi, da.«

»In ste se mi po tihem smejali...«

»Ne, prav res da ne.«

»Pač smešno je bilo — glejte, go spod — tako me prime vsako leto ob sorej — sem imel njive prej — kar še in še bi sejal — gruda me vedno vabi.«

Smeh mu je spreletel lice, ko da je smešnico povedal; notri ga je pa trgalo. Začela sva o letini in živini, tedaj se je stari sejalček otajal:

»Bil sem dober kmet, oh, in kako rad sem sejal. Trije sinovi so bili kožrd; vse je vojna pobrala. Mojo rajno je žalost v grob potegnila. Nekaj časa sem se pehal sam. Pa čemu bi se? Zdaj osebenkujem. Vsako pomlad znova pa me odprta gruda kliče...«

Umolknil je in se zagledal pred se. Iz njega, iz podobe naših kmetov, od Boga poslanih sejavcev zemlje, pa je žarelo tiho hrepenenje po duhteči razorani grudi na prostranem polju.

krompir. Na Češkem imajo sledeči pregovor: kjer plug gleda snope, tam bo prihodnja žetev dobra. Zato hitro preorji strnišče in vsej ajdo, činkvatin. repo. Pognoji vse z umetnimi gnojili, kajti le tako se bo pridelek dobro razvil. Domači gnoj ne more tako hitro razpasti in dati dovolj hrane. Od umetnih gnojil sta najprimernejši superfosfat in čilski soliter. Seveda zavisi drugi pridelek v največji meri od dežja.

Na senožeti se je ponekod košnja končala, drugod pa še ne. Ne odlašaj nikjer s košnjo. Če hočeš imeti obilo otave, zalij senožet z gnojnico ali pa raztrosi kako dušičnato umetno gnojilo, to pa takoj po košnji.

V vinogradu škropi proti peronospori in žveplaj proti oidiju, odstranij plevel, prečisti trtām nepotrebne poganjke: solnce naj ima dostop do vsega razvijajočega se grozdja. Privezuj in škropi cepljenke!

V sadovnjaku: Črešnje so obrane, marelič in breskve zoré, ravnokot tudi nekatere hruške, jabolke in slive.

Kdor je skrbel za sadno drevje, je dobil in dobiva lep pridelek, kdor se pa briga za sadno drevje samo takrat, ko sadje obira, ne bo s pridelkom zadovoljen. Škodljivcev je vedno več in ne bo dohodka, če ne bomo vničevali sovražnikov sadnega drevja.

Trg s kmečkimi pridelki.

Trst. — Črešnje: Sezona je zaključena. V poštev pride le še domači konsum. Cena je od 1 do 3.50 L za kg. Tudi vse črešnje iz Brkinov so prodane. Blago je bilo zelo lepo. Večina je bila prodana za žveplanje. Cena je bila 100 do 150 lir za kvintal. Najnižjo ceno so dosegli tisti, ki so črešnje v naprej prodali. Ves letošnji pridelek Brkinov se računa na 2000 kvintalov.

Krompir: Blaga je še vedno malo na trgu. Cena 60 do 70 stot., grah gre po 1.40 do 2.20 za domači konsum. Hruške so po 1.60 do 2.40, breskve od 1.80 do 6, šparglji 1.40 do 2.80, fižol v stročju 1.30 do 2 liri za kg.

Gorica. — Črešenj prihaja na trg še kakih 100 do 150 q dnevno, večino ma črnih tarčentark, ki dosežejo ceno 2.60 do 3.50 za kg. Gredo v Avstrijo in na Češko. Največ jih je od stare meje, precej pa tudi iz Kanalskega (Plave).

Breskev je dnevno 5 do 10 kvintalov po 3.20 do 4.60. Gredo v Prago in na Dunaj.

Hrušk je že kakih 20 kvintalov dnevno po 1.60 do 2 liri za kg. Pravega izvoza še ni.

Marelj je po 15 do 20 kvintalov dnevno, cena 3.50 do 5 lir za kg. Večino jih kupi neka domača tvrdka za konserve.

Krompirja je še malo, cena 60 do 70. Okoličani mnogo tožijo, da ni ma uvoženo seme nobenega zarodka in da je najbolje tisti krompir preorati.

Šparglji bodo še do sv. Petra, cena okoli 2 liri.

Fižol v stročju: zeleni gre po 1 liro, rumeni (brez žile) doseže tudi 2.50. **Grah** gre le za domači konsum, cena 1.60 do 2 liri za kg.

Trg svilodov.

V 11. številki »Novega lista« smo predvidevali ceno 15 do 16.— L za kg; ta cena velja v resnici za naše kraje. V notranjosti države je srednja cena L 14.50.

Vino teče ko olje.

Tako vino je bolno, moramo ga ozdraviti. Če je vino vrhu tega še motno, ga ne smemo pretočiti na zraku, ker bi s tem stvar še poslabšali. Najboljše je v tem slučaju dati vinu 15 gr metabisulfit, 50 gr citronove kisline in 10 gr tanina (čreslovine) na vsak hl. Tanin raztopimo v kozarcu vinskega špirita (močnega žganja). Držimo vino kolikor mogoče na hladnem, zakaj toplota pospešuje bolezen.

Vino za jesih.

Kot znano so pridelali lansko leto v Italiji okoli 20 milijonov hl zelo slabega vina, katerega ni mogoče prodati za pijačo in ki sedaj obremenjuje vinski trg. Ker se uporablja za žganje le mali del slabega vina in ga drugače ni mogoče porabiti, je 14. junija vložilo v parlamentu 26 poslancev predlog, naj oteži vlada izdelovanje jesiha iz čistega alkohola in ocetne esence ter olajša napravo jesiha iz slabih vin.

Breskve za izvoz v Nemčijo.

Breskve v košaricah za izvoz v Nemčijo morajo biti tako le opredeljene: »Ekstra« ne več kot 6 breskev na 1 kg; »prima« ne več kot 8 do 10, »seconda« 10 do 12, »terza« 15 breskev na kg.

Pomanjkanje krme.

Iz poročil »Kakšno letino pričakujemo« (glej 12. številko »Novega lista«) sledi, da grozi večjemu delu dežele pomanjkanje krme za živino. Dobro razvita živinoreja v takih merah

ni mogoča. Če pa v naši deželi ni dohodka od živine, je revščina. Potrebna je torej krma in zopet krma.

Odkod naj jo dobimo?

Glede sena ne moremo ničesar več storiti. Druga je pa z otavo. Tudi pridelek otave zavisi sicer večinoma od ugodnega ali neugodnega vremena, katerega ne moreš spremeniti, vendar pa človek z gnojnico lahko obilo poveča pridelek. Zato pa rabimo gnojnico tudi za onemogle senožeti. Polivamo jo pred ali med dežjem; če pa dežja ni, jo moramo razredčiti z vodo.

Slama. Te je pri nas vedno več, ker vedno več kmetovalcev seje žita, posebno pšenico. Res je sicer, da pšenična slama ni za živino najboljša (slabša je kot ovsena ali ječmenova),

a za silo in kot mešanica z dobrim senom zaleže. Pravilni dodatek k slami pa je krmska pesa, krmsko korenje in zelje. Krmske pese bi moral vsak kmetovalec mnogo zasaditi. Kdor jo je letos zasadil dovolj zgodaj, jo ima prav lepo. A tudi sedaj je še čas za sajenje pese, seveda se mora izvršiti med dežjem ali pa jo je treba potem zaliti. Krmske pese bi moral imeti vsak kmetovalec za celo zimo.

Frodelj. Tudi zeleno lipovo, jesenovo in drugo listje, pravilno posušeno, dokaj zaleže. Tudi tega naj si živinorejec oskrbi.

Sedaj še lahko marsikaj sejemo, posebno po strnišču. Če bo količkanj vremena, bo še zrastel obilen pičnik.

(Nadaljevanje na str. 12.)

Zahvala.

Ob bridki izgubi soproge, mamice in stare mamice ter hčere

Marije Podreka roj. Fon,

soproge posestnika, trgovca in gostilničarja iz Volč št. 115

se najtopleje zahvaljujemo blagorodnemu g. dr. Serjunu, zdravniku iz Tolmina in g. dr. Sussigu iz Gorice za lajšanje bolečin, vlč. g. župniku Alojziju Kodermacu za tolažbo v boleznih in smrti, g. asist. Angelu Spulvero za njegovo požrtvovalno skrb, vsem darovalcem cvetja in vsem bližnjim in oddaljenim udeležencem za spremstvo blage pokojnice na poti k zadnjemu počitku; hvala tudi za številna pismena in brzojavno izražena nam sožalja.

Volče, dne 19. junija 1929.

Žalujoci ostali

soproga Franc, sina Anton in Ignac, hčeri Marija por. Gabršček in Ivanka, vnuki in vnukinje ter mati Marija Fon.

Zahvala.

Vsem vernikom, ki so se vdeležili v velikem številu žalnega sprevoda k večnemu počitku nepozabne soproge in mamice

Katerine Danielič

izrekamo tem potom našo presrečno zahvalo. Enako se zahvaljujemo tudi onim, ki so nam z marljivostjo in požrtvovalnostjo, posebno v zadnjih dneh njenega življenja, pripomogli streči pokojnico in ji lajšati težke bolečine. Ob enem se zahvaljujemo vrlim pevcem za lepo petje pretresljivih žalostink pred hišo žalosti, v cerkvi in na grobu nepozabne.

Ker nismo v stanu njih truda niti deloma poravnati, naj Vsemogočni poplača vsem dobrotnikom.

Jelšane, 19. VI. 1929.

Globoko prizadeta družina Danieličeva.

Važno sporočilo vsem z dobrim okusom!

PILSEN URQUELL 12°

Kraljica pive

Iz mestne pivovarne v Plznu (Češko). Letni proizvod: 1 milijon hektolitrov. — Prodaja v **GORICI** le

Restavracija **JOSIPA PODGORNIK**, Corso Verdi št. 32 (Central)

Hotel QUARNERO, Corso Vitt. Em. III.

NOVA

GORICA, Koren (Piazza E. d'Amicis) št. 1
trgovina čevljev domačega in tvorniškega izdelka najrazličnejših vrst

Trpežno blago po najnižjih cenah. Prepričajte se sami! **GREGORIČ & URŠIČ**

trščak, koruza za zeleno krmo, ki živi vini prav dobro tekne. Kjer imajo navado sejati na strnišče repo, jo bodo itak vsejali.

Plevel je plevel in povsod škodi, posebno pa v vinogradu, zato ven z njim, dokler je še mlad in zelen ter še ni napravil cvetja. Večina plevela pa nam lahko služi za krmo, biti pa mora prost zemlje.

Pri čiščenju trt se tudi marsikaj ubere in čiščenje bo še vrhu tega koristilo trti in grozdju. Paziti je le treba, da ostane nedotaknjen tisti posevek, ki nam bo služil za les drugo leto.

Nove postave.

Pravice zasebnikov na javnih vodah.

Na vprašanje raznih mlinarjev in žagarjev, če morajo zaprositi za priznanje vodne pravice na javnih vodah, odgovarjamo tole:

Pravico zasebnikov do uporabe javnih vod urejmeta zakona od 9. oktobra 1919 št. 2161 in od 14. 8. 1920 št. 1295. Kdor uporablja na katerikoli način javno vodo, mora imeti dovoljenje ministrstva javnih del.

Prošnjo za priznanje pravic na javnih vodah je treba vložiti potom stavbinskega urada (Genio civile) na ministrstvo javnih del tekom enega leta, ko je bil objavljen seznam javnih vod za vsako pokrajino.

Za goriško pokrajino je bil seznam javnih vod že objavljen v »Gazzetti Ufficiale« od 17. maja 1927. Proti temu seznamu je pa mogel vsak še rekurirati tekom šestih mesecev in zahtevati izbris ene ali druge vode iz seznama javnih vod, če je šlo za zasebno vodo.

Končni seznam javnih vod za goriško pokrajino do danes še ni bil objavljen. Ko bo objavljen, bo še eno leto časa za vlaganje prošnje za priznanje pravic na javnih vodah. Takrat bomo v listu natančno poučili naše ljudi, kako je treba vložiti prošnjo na pristojne urade. Prihodnjič bomo objavili v listu, do kdaj je čas za vlaganje teh prošenj v tržaški, istrski, reški in videmski pokrajini.

Izseljencem.

Dostikrat zahtevajo ljudje od svojih v južni Ameriki, naj jim pošljejo od tam sem potrebne listine za vpis. Ker ne znajo prizadeti dobiti pravih listin, imajo nepotrebne stroške. Da prihranimo denar in pota, dajemo naslednja pojasnila tistim, ki hočejo za svojimi očeti, možmi, brati itd. v južno Ameriko.

1. Najprej si morajo priskrbeti družinski list v dveh izvodih, in sicer mora prvi izvod potrditi domača prefektura in nato še notranje in zunanje ministrstvo; drugi izvod pa mora

(Nadaljevanje na str. 13.)

Darovi za birmo

izredno nizke cene,
velika izbira samo v

ZLATARNI F. BUDA
TRST - Corso Garibaldi 35

ZAVOD LEPOTE!

TRST

via S. Lazzaro 20 - via Torregianca 34
Kodiranje in striženje las negovanje rok, nohtov (manicure) in masaže.
Posebnost: zjamčeno neškodljivo barvanje las.

Zelo nizke cene.

Lastnik: A. PIRH

„Al gran Risparmio“

TRST - VIA S. LAZZARO 9

S. LEVI

Vedno novi dohodi po ugodnih cenah:

Odrezki po 1/2 metra	po cent. — 75
Kotenina, bela in rujava	po L 1.90
Platno »Credo«	po L 2.20
Domače platno	po L 2.90
Platno »Dovlas«, težko	po L 3.20
Platno za rjuhe, vioko 150 cm	po L 4.50
Platno za rjuhe, težko	po L 5.50
Platno za rjuhe »Dovlas« extra	po L 6.—
Svila za otroške obleke bela in modra	po L 2.80
Svila platnena za ženske obleke	po L 3.—
Tarlič za žimnice, težak, visok 120 cm	po L 4.50
Zefirji za srajce	po L 2.80
Poppelin za srajce	od L 3.50 naprej
Volnen muškin, v vseh barvah	po L 9.—
VELIKA IZBERA »BORGO« ZA HLAČE IN VOLNENEGA BLAGA ZA OBLEKE.	

Velika izbira perila za opreme nevest; prti, prtici, brisače, kuhinjske cunje, posteljna pregrinjala, končena in svilena, robci, nogavice itd.

POVH ALOJZIJ

URAR in ZLATAR

Trst, Piazza Garibaldi I. nadstr.

Največja in najpriporočljivejša

o—o delavnica v Trstu o—o

Kupuje krone in zlato

: Darila za birmo :

Cene in blago brez konkurence!

„Al buon mercato“

TRST — Via Arcata 16 — TRST

Velika zaloga moških in deških oblek. — Izbira najnovejših flanelastih hlač, delavskih oblek in posameznih hlač in jopičev.

Govorimo slovensko. Cene zelo ugodne.

Gospodinje!

Predno kupite kakršno koli blago, obiščite mojo trgovino kjer dobite: Madapolan po L 1.95, platno »Famiglia« 80 cm vis. po L 2.90, domače platno 70 cm vis. po L 1.80, zephir za srajce po L 2.50, svila fantazija po L 2.95, brisače po L 1.95, satin 120 cm po L 3.90, »creston« rožast po L 2.90, pristno platno 80 cm vis. soko L 5.90. Velika izbira prtov, pregrinjal, maj, nogavic i. t. d. po najugodnejših cenah.

MARIJA ACCERBONI,
TRST — via Genova 21 — TRST

OSCAR CANARUTTO

zlatar - urar

Trst — via Imbriani 13 (prej via S. Giovanni)

Kupujem, prodajam in menjujem dragocenosti.

Sprejemam v popravilo vsakovrstne urarske predmete in vsa zlatarska dela.

Odlikovani zobozdravniški ambulatorij

R. BREZIGAR

sprejema

v Gorici

na TRAVNIKU 17/L.

GROŽNJA

za vse otroke od 2 do 12 let
so gliste, ki so nevarne zjedavke čreves.

Ta bolezen se ozdravi popolnoma s čokoladnimi bonboni ARRIBA PROTI GLISTAM V zelenih zavitkih po L. 1.— Prodaja se v vseh lekarnah.

CARRIBA

ČOKOLADNI BONBON PROTI GLISTAM

potrditi argentinski konzul in tisti, ki vpokliče (oče, mož, brat itd. v Ameriki), mora ta izvod poslati glavnemu ravnateljstvu za priseljence v Buenos Airesu (Direzione generale di Immigrazione di Buenos Aires). Temu izvodu mora priložiti: a) Osebno izkaznico; b) npravnstveno spričevalo; c) potrdilo o delu. Šele na podlagi teh listin bo ravnateljstvo dovolilo izkrcanje. S prvim izvodom se pa novi priseljenci predstavijo najbližjemu italijanskemu konzulu.

Vojaška služba po novih odredbah.

Čas vojaške službe urejujejo tile zakoni: 1. enotni zakon o novačenju od 5. avg. 1927. št. 1437; 2. kr. odlok zakon od 8. nov. 1928. št. 2439 in 3. kr. odlok zakon od 20. dec. 1920. št. 2898.

Po teh zakonih je danes vojaška služba takole urejena:

- a) redna vojaška služba (leva ordinaria);
- b) skrajšana vojaška služba (leva riducibile);
- c) najkrajša vojaška služba (leva minima).

Vojak, ki nima pravice do skrajšane ali do najkrajše vojaške službe, mora po navadi služiti 18 mesecev (redna vojaška služba).

Kateri vojaki imajo pravico do skrajšane vojaške službe?

Do skrajšane vojaške službe imajo pravico tile naborniki-vojaki:

1. prvorojenec družine, ki ima deset ali več otrok, ki so italijanski državljani ali pa družine, ki je imela 12 ali več otrok, od katerih mora biti najmanj še šest nepreskrbljenih; če ni bil prvorojenec deležen te pravice, ker je družina šele pozneje narastla na omenjeno število otrok, ima pravico do skrajšane vojaške službe prvi sin, ki gre na nabor, ko je družina narastla na število otrok, ki ga zakon zahteva;
2. prvorojenec izmed sirot, ki nimajo očeta ne matere;
3. prvorojenec matere-vdove;
4. edini sin živega očeta, ki ima eno ali več hčera, ki so neporočene ali vdove, če mu ni predpisan v davčnih seznamih za zemljiški in hišni davek ter davek od premičnega premoženja večji skupni čisti dohodek ko 18000 lir;
5. prvorojenec živega očeta, ki nima drugega nad 16 let starega sina, če mu ni predpisan večji obdačljivi dohodek ko 18000 lir;
6. vnuk-edinec starega očeta, ki nima nad 16 let starih sinov;
7. sirota po očetu in materi, ki je edini polbrat po očetovi strani neporočenih polsester ali polsester-vdov, če so polsestre sirote po očetu in če nimajo nad 16 let starih sinov;
8. sirota po očetu in materi, ki je edini polbrat bratov ali sester po očetovi strani, ki so ostale sirote po očetu;
9. sin vojaka, ki je umrl pod orožjem radi vzrokov, ki niso bili odvisni od vojaške službe;
10. sin vojaka, kateremu je bila priznana pokojnina zaradi ran ali bolezni, ki jih je povzročila vojaška služba; polbrat vojaka (po očetovi strani), ki je umrl pod orožjem iz vzrokov, ki niso bili odvisni od vojaške službe; polbrat vojaka (po očetovi strani), kateremu je bila priznana pokojnina zaradi ran in bolezni, ki jih je povzročila vojaška služba; polbrat vojaka (po očetovi strani), ki se nahaja pod orožjem, če je vzel nase posebne obveznosti n. pr. če je šel prostovoljno k vojakom, če mora dovršiti posebno vojaško službo.

(Nadaljevanje na str. 14.)

Zobni zdravnik dr. Robert Hlavaty

sprejema
od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23 - II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

Gostilna „Alle Corriere“

v Trstu via Romagna N. 4 (tik Caffè Fabris)

Domača kuhinja. Izborno vipavsko in istrsko vino ter kraški teran. Postajališče potn. avtomobilov in shajališče ljudi z dežele.

Uljudno se priporočata

STRANCAR in PERIC

Samo

ALL'ECONOMIA FAMIGLIARE

TRST - Piazza Ponterosso 5

boste radi vedno novih prihodov kupili po nizkih cenah prvovrstno in izbrano blago. Nekateri cene:

Domače platno	L. 2.80
Slovensko platno	2.90
Mussola za obleke	od L. 1.90 naprej
Volnena mussola vseh barv	8.90
Perkali z jamčeni barv	3.50
Platno Madonna	2.90
„za rjuhe 150 cm.	4.50
Jajčna koža (pelle ovo)	2.80
Zefir za srajce	1.80
Rigadin za srajce, modni črtež	2.90
Rigadin dvojna širokost	3.90
Popelin za srajce	4.50
Svila fantazija	3.50
Saten črn, dvojna širokost	3.90
Obrisače različnih barv in visokosti	1.90

VELIKA IZBERA

ženskih, moških in otroških nogavic.

Posebnost: otroške športne in moške poletne majce itd. itd.

SAMO

prvovrstna izbira, vedno novi prihodi.

PRI TVRDKI

DAVIDE CAVALIERO — TRST

Corso Garibaldi N. 5

Telefon št. 78-32.

(Stara Barriera)

dobite po najnižjih cenah zelo bogato zalogo **IZGOTOVLJENIH OBLEK, ENOTNIH IN DVOJNIH OPRSNIKOV, FLANELASTIH HLAČ, TRENCH COAT, Jopiči ALPAGAS,** dežnih plaščev, površnikov in otroških oblek.

Bogata izbira blaga na meter iz domačih in inozemskih tovarov.

LASTNA KROJAČNICA

Govorimo tudi slovensko.

Resna postrežba!

Tvornica tehtnic, uteži in mer Giuseppe Florenc & C.o

TRST via Vidali 9, tel. 84-03

z veliko izbero uteži, mer in tehtnic oblastveno odobrenih iz domačih in inozemskih tvornic.

Popravljamo najrazličnejše tehtnice po zelo nizkih cenah. Za dobo popravila damo tehtnice in uteži na razpolago brezplačno.

GRADEŽ

PENSIONE LYDIA

Izborna kuhinja, v bližini obale, popolna oskrba dnevno 24 lir. Vprašajte za pogoje. Dopisujemo slovenski.

25

POROČNIH S O B

IZBORNE KAKOVOSTI

RAZPRODAMO

po nezaslišano nizkih cenah.

Türk, TRST, Battisti IZ

PAZITE NA ŠTEVILKO

Pošljamo na deželo!

Edina prilika!!

IVAN KERŽE

Trst (13) Piazza S. Giovanni N.1

KUHINJSKE POTREBŠČINE iz emajla in aluminija, namizno orodje in oprema, različen porcelan, steklenine, najrazličnejša darila, i. t. d. i. t. d.

LESENI IZDELKI: škafi, brentači, krušne košarice in torila, sita, igralne kroglice, i. t. d. i. t. d.

NAJUGODNEJŠE CENE!

(ferma speciale), ki traja tri leta, dve leti ali pa tudi manj, če to določi vojno ministrstvo; polbrat vojaka (po očetovi strani), ki pripada enemu izmed nazadnje odpuščenih štirih letnikov, če je odslužil najmanj redno vojaško službo.

Kateri vojaki imajo pravico do najkrajše vojaške službe?

Pravico do najkrajše vojaške službe imajo tiste naborniki-vojaki:

1. sin edinec očeta, ki je nastopil 65. leto, ali če je nesposoben za koristno delo;
2. sin prvorojenec očeta, ki se nahaja v istem položaju, če nima drugega nad 16 let starega sina;
3. sin edinec matere-vdove;
4. sin prvorojenec matere-vdove, ki nima drugega nad 16 let starega sina;
5. edini vnuk starega očeta, ki je nastopil 70. leto, ali če je nesposoben za koristno delo in če nima sina, ki bi bil nad 16 let star;
6. edini vnuk stare matere-vdove, če nima nad 16 let starega sina;
7. vnuk-prvorojenec starega očeta, ki je nastopil 70. leto ali če je nesposoben za delo in če nima nad 16 let starega sina ali drugega nad 16 let starega vnuka;
8. vnuk-prvorojenec stare matere-vdove, ki nima sinov ali pa drugih vnukov starih nad 16 let;
9. prvorojenec med sirotami, ki nimajo očeta ne matere, če nima nad 16 let starega brata;
10. edini brat sester, ki nimajo očeta ne matere, če so neporočene ali pa vdove, ki nimajo nad 16 let starega sina;
11. sirota po očetu in materi, če ima enega za delo nesposobnega brata in če je treba druge brate smatrati po zakonu za odsotne; (po zakonu se smatrajo za odsotne: a) stalno težko bolni in za delo nesposobni; b) oni, ki jih je sodišče že proglasilo za odsotne; c) osebe, ki morajo prestati v zaporu nad 12 let);
12. sin vojaka, ki je umrl pod orožjem ali pa na dopustu zaradi ran in bolezni, ki jih je povzročila vojaška služba;
13. polbrat vojaka (po očetovi strani), ki je umrl pod orožjem ali na dopustu zaradi ran in bolezni, ki jih je povzročila vojaška služba;
14. sin vojaka, ki je invalid, kateremu je bila priznana pokojnina radi vojaške službe;
15. polbrat vojaka (po očetovi strani), ki je invalid, kateremu je bila priznana pokojnina zaradi vojaške službe.

Naborniki-vojaki, ki smo jih navedli pod št. 9., 10., 11., 12., 13. in 14., imajo pravico do skrajšane vojaške službe le tedaj, če ni bil nobeden njihovih bratov že deležen te dobrote.

Le pod istim pogojem imajo tudi vojaki-naborniki, ki smo jih navedli pod št. 12., 13., 14. in 15. pravico do najkrajše vojaške službe. Najkrajša vojaška služba traja po navadi tri mesece. Vojni minister pa lahko odredi za celotni letnik, da se opravičeni do najkrajše vojaške službe sploh oprostijo vsake službe.

Skrajšana vojaška služba traja najmanj šest mesecev; po zakonu ima vojni minister pravico določiti, koliko naj služijo vojaki, ki imajo pravico do skrajšane vojaške službe.

Končno naj omenimo še tole, da morajo opravičenci do najkrajše in do skrajšane vojaške službe s povoljnim uspehom dokončati predvojaške ali predmornariške tečaje ali pa dokazati, da jih iz stvarnih razlogov niso mogli obiskavati, če hočejo biti v polnem deležni omenjene pravice. V nasprotnem slučaju morajo služiti pri vojakihi tri mesece več nego opravičenci, ki so s povoljnim uspehom dokončali omenjene tečaje.

Tvrška Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Josip Kerševani, Gorica

Piazza Cavour št. 9

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestnih delov menovanih predmetov.

Mehanična delavnica

Gorica - Piazza Cavour št. 5

Bencin „Lampo“

Telefon št. 415, — — — Brzjavke: KERSEVANI, GORIZIA. CICLI E MACCHINE

Ortopedični zavod A. ZECCHI

TURIN - via Roma 31, I. nadstr.

Aparat Zecchi zabranjuje napredovanje

KILE

Srčna zahvala dveh zakoncev iz Beneškega.

Gospa Salute in gospod Josip d'Alpaos, bivajoča v Garna d'Alpago, pokr. Belluno, nam pošiljata svoji fotografiji s pooblastilom, da lahko objavimo njuno zahvalo za blagodejno zdravstveno stanje, ki sta ga dosegla s posebnim aparatom ZECCHI, katerega lahko brezplačno poskušajo prizadete osebe - moški, ženske, otroci - pri priznanem ortopedu v naslednjih dneh v sledečih krajih:

Štanjel na Krasu: petek 5. julija v hotelu Abram,

Tolmin: sobota 6. julija v hotelu Modrijan,

Kobarid: nedelja 7. julija v hotelu Devetak (Montenero),

Tolmezzo: ponedeljek 8. julija v hotelu Alle Alpi,

Chiusaforte: torek 9. julija v hotelu Nazionale,

Tržič (Monfalcone): sredo 10. julija v hotelu Cervo,

Gorica: četrtek 11. in petek 12. julija v hotelu

Angelo d'oro.

Vprašanja in odgovori.

POMNI! Na vprašanja brez navedbe točnega naslova in od nenaročnikov ne odgovarjamo. Za pismeni odgovor je treba priložiti eno liro v znamkah.

Vprašanje št. 87: Imam šest sinov, od katerih sta dva starejša služila pod bivšo državo. Sedaj služi tretji sin pod Italijo. Ali bi ne imel ta pravice na skrajšane vojaške službe?

Odgovor: Nima pravice, služiti mora polno dobo.

Vprašanje št. 88: Ali moram plačati samski davek, četudi nimam dela? Ali zamorejo izterjati davek od očeta, četudi ima majhno premoženje?

Odgovor: Čitajte člančič v 13. številki lista. Seveda lahko izterjajo davek od očeta. Sicer pa lahko napravite prošnjo na davkarjo, da Vas oprosti samskega davka, ker nimate zasluga in ker ima oče zelo majhno premoženje. Medtem pa, ko je prošnja še v teku, morate plačati davek.

Vprašanje št. 89: Koliko časa bom moral služiti pod orožjem kot sin prvorojenec matere vdove ter v vojni padlega očeta? Ali moram delati prošnjo? Novinec letnika 1909.

Odgovor: Vi imate na podlagi čl. 83 enotnega zakona o novačenju pravico do najkrajše vojaške službe (ferma minima), če ste sin prvorojenec matere vdove, ki nima drugega nad 16 let starega sina. Če nimate nad 16 let starega brata, boste služili tri mesece, če ste dovršili predvojaške vaje s povoljnim uspehom. V nasprotnem slučaju morate služiti 6 mesecev.

Če pa imate brata, ki ima več kot 16 let, imate na podlagi čl. 82. istega zakona samo pravico do skrajšane vojaške službe (ferma riducibile). V tem slučaju boste služili najmanj 6 mesecev. Skrajšano službo določi vojni minister za vsak letnik posebej. V vsakem slučaju morate vložiti prošnjo skozi županstvo in to še pred naborom.

Vprašanje št. 90: Ali bi rastle pri nas hmelj? Kdaj ga je treba sejati in kako obdelovati ter kje se dobi seme?

Odgovor: Če raste pri nas divji hmelj, katerega prihaja spomladi precej na trg, bi rastle prav gotovo tudi žlahtni. Drugo vprašanje, pa je, kakšen pridelek bi dal. Ne dovoljuje nam prostor, da bi Vam odgovarjali na vsa ostala vprašanja, samo vedite, da se hmelj ne seje, temveč zasadi s sadeži, katere odrežemo od korenika. Če Vas zanima hmelj, Vam svetujemo, da si naročite kako knjigo, na primer »Hmeljarstvo«, ki se dobi pri Delegaciji proizvajalcev čilskega solitra, Ljubljana.

Vprašanje št. 91: Kakšna vrsta trt bi uspevala pri nas na Tolminskem?

Odgovor: Ne verujemo, da boste našli trto, ki bi dala na Tolminskem dobro vino. Za domačo rabo pa mislimo, da ostane od črnih vrst še vedno najboljša vrsta stara tolminska katarinja (izabela, francoska) in nova Klinton, od belih vrst bi se lahko poskusilo v dobrih letih gozdje sv. Ane in žlahtnina.

Vprašanje št. 92: Ali bi se dobilo v Gorici seme detelje inkarnatke?

Odgovor: Seme detelje inkarnatke prodajajo vse semenske trgovine, ki oglašajo v »Novem listu«.

Listnica uredništva.

Dopisnikom iz Kan. Loma: Zastran pošte ne moremo v listu več na dolgo razpravljati. Za to dopisov ne moremo več priobčevati.

UDINE Via Savorgnana 5 VIDEM

Po znižanih cenah

▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼ (AL RIBASSO) ▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼

Največje skladišče vsakovrstnih tkanin v videmski pokrajini
Razprodaja tovarniških izdelkov iz Lombardije in Piemonta, na drobno in na debelo.
Centralna zaloga v MILANU - Pokrajinski sedež v Vidmu: Dante Cavazzini
Najugodnejše cene vseh vrst in vsakega predmeta

Opozorjamo naše cenjene odjemalce, da bomo s 1. julijem t. l. otvorili velikanske razprodaje ogromne zaloge blaga, ki je došlo te dni in presega vrednost milijona lir.

Predložimo seznam nekaterih predmetov in cen:

3 obrobljeni robci	L. 1.—	Higijenične moške maje . . . »	3.50
Robci z robom »ažur«	—80	Barv. satin za podšive 110/cm »	3.95
Čajni robci	—60	Moške nogavice, škotska nit . . »	3.50
Obrobljeni prtiči	—90	Črni satin finejši 120/cm . . . »	4.50
Otroški povoji meter po	—90	Zamet za lovce (lažji)	4.50
Brisače za kuhinjo	1.25	Belo platno 150/cm	3.95
Plenice na pol platnene	1.25	Bela odeja 150/cm	4.90
Plenice gobaste	1.25	Polplatno 150/cm	4.90
Brisače »Crep«	1.70	Posteljna preproga 50×100 . . »	4.90
Pobeljeno platno	1.50	Posteljna preproga (Smirne) »	5.50
Krep fantazija za halje	1.60	Angl. poplin za moške srajce »	4.50
Madapolan poseben	1.70	Blago za moške hlače	5.90
Brisače gobaste	1.80	Srajce ali spod. hlače vezane »	6.90
»Oxford« za srajce	1.80	Zamet za lovce težji	7.50
Perkal za predpasnike	1.80	Svila krep maroken	5.90
Moške nogavice domače	1.80	Barvane »polonese« 120/cm . . »	8.50
Domače platno	1.80	Svilene »maurée«	9.50
Platno »Madonna«, posebno	2.20	Pullover-Golf iz svile s. m. . . »	10.—
Platneni robci z robom »ažur«	2.25	Pullover-Golf iz svile c. m. . . »	13.—
Srajčevina	2.30	Posteljne odeje napol volnene »	16.—
Žen. nogavice z dvojno peto »	2.25	Damask za pohištvo, napol svilen	16.50
Naramnice dvojno elastične »	2.50	Servis za 6 oseb	17.50
Panama za moške srajce m po »	2.50	Posteljno pregrinjalo, težji »trikot«	19.50
Barvan batist za perilo	2.70	Barvani prti za gostilne . . . »	10.50
Zefir za moške srajce	2.95	Svilen »bengalin« 100 cm za ženske plašče	24.—
Kašmir za predpasnike	2.60	Posteljne odeje (prešivane) . . »	29.—
Obposteljne preproge »Reclam«	2.95	Servis za 12 oseb	35.—
Obroblj. preproge iz jute m »	2.95	Volnene odeje	35.—
Žen. nogavice na pol volnene »	2.95	Čajni servis barvani iz češkega platna	39.—
Ženske srajce	2.90	Najfinejša svilena posteljna odeja	35.—
Jajčasta koža M. B.	2.95	Najfinejše blazine iz žime . . »	45.—
Dvoničnik za blazine 100 cm	3.20		
Platno »Scuola« 80 cm	3.30		
Napol svila za ženske halje	2.95		
Črni kašmir	3.50		
Perkal »Re dei bleu«	3.70		

Opomba: Sprejemamo naročila tudi po pošti.

Pripomba: Vsakemu, ki kupi pri nas za nad 200 lir, plačamo vožnjo iz Gorice v Videm in nazaj, tistemu, ki kupi za nad 500 lir, nudimo tudi kosilo za dve osebi, onemu pa, ki nakupi za blaga nad 1000 lir, izročimo posebno vrednostno darilo.

Sprejemajo in izvršijo se vsa pismena naročila. — Prekupovalcem damo poseben popust. — Najbogatejša izbira bombaževin, blaga za gospode in gospe, perila, platna lanenega in bombažastega v vsaki širini, volnene odeje, pregrinjala, zaves, maje, korzeti, preproge, arazzi, gobelini, vsakovrstni osnutki za tapetirajo, volna in žima za žimnice.

Neposredna nabava kompletnih hotelskih oprav, onih za restavrate, zavode in druge.

CENE STALNE. — Govori se tudi slovensko in nemško. — **CENE STALNE.**

UDINE Via Savorgnana 5 VIDEM

Valuta — tuji denar.

Dne 26. junija si dal ali dobil za:

1 dolar	19.07 lir
1 angl. funt	92.66 lir
100 dinarjev	33.57 lir
100 šilingov (avstr.)	268.75 lir
100 čeških kron	56.61 lir
100 nemških mark	455.72 lir
100 švic. frankov	367.90 lir
100 franc. frankov	74.75 lir
100 belg. frankov	265.50 lir

Benške obveznice 71.40; obveznice »Consolidato« 81.80.

Loterijske številke

dne 22. junija 1929.

Bari	55	46	90	59	71
Firence	31	32	25	30	82
Milan	82	34	39	48	11
Neapelj	71	41	46	29	17
Palermo	56	82	7	88	69
Rim	4	47	18	55	81
Turin	38	19	18	50	33
Benetke	14	20	82	77	40

Semnji v prihodnjem tednu.

V nedeljo, 30. junija: Movraž, Sovinjak, Stanjel, Trbiž, Pontabelj, Osp.

Ponedeljek, 1. julija: Trnovo pri Bistrici, Krmin, Postojna.

Torek, 2. julija: Pazin, Herpelje, Karojba.

Sreda, 3. julija: Brezovica.

Četrtek, 4. julija: Dolina, Rihenberk, Duvljev.

Sobota, 6. julija: Vodnjan.

Darovi.

Za Sirotišče sv. Družine: P. n. gg. And. Prins čič v Kozani 10 L; Alfonz Blažko 10 L; posojilnica v Št. Vidu pri Vipavi ustanovnjino 200 L; Goriška ljudska posojilnica ustanovnjino 200 L; Evgenija Brumat 5 L; Ajdovska posojilnica ustanovnjino 200 L. — Vsem: srčna hvala!

ZDRAVNIK**dr. LOJZE SIMONITI**

bivši asistent goriške bolnišnice

sprejema

vsak dan od 10 — 12 in od 3 — 5.

GORICA

Piazza Vittoria 22/II (Travnik)

Kmečka posojilnica v Števerjanu
r. z. z. n. j.

sklicuje za dne 7. julija t. l. ob 4. uri popoldne v Dvoru

OBČNI ZBOR

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računa za l. 1928.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

V slučaju nesklepnosti se bo vršil pol ure pozneje na istem mestu drugi občni zbor ob vsakem številu članov. Odbor.

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.
Tiskala: Katoliška tiskarna v Gorici
Riva Piazzutta štev. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 lro. Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedena posebna »šifra«, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku na katerem je navedena »šifra«.

Pohištvo nudi širom naše dežele znana industrija pohištva, Stefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Tropinovec pristni, dobite vedno v vsaki množini pri »Zadružni žganjekuh« v Dornbergu.

Oglase za vse italijanske, jugoslovanske, avstrijske in druge inozemske liste sprejema oglasni zavod G. Čehovin, Trst, Ventisettebre 65, Tel. 83—34. Nabira tudi oglase za »Novi list« in »Istarski list«.

Mlekar, obiskoval je tudi trimesečni tečaj mlekarške šole v S. Vito di Tagliamento, išče službe. Naslov pove uprava.

Nova zaloga pohištva, lastna delavnica v Solkanu. Sprejemam vsakovrstna naročila. G. Jug, Gorica, via Rastello 37.

Upravo hiš v mestu in okolici sprejme po ugodnih pogojih upravo hiš J. Čehovin, Trst, Ventisettebre 65, Tel. 83—34.

Išče se izkušen knjigovodja za večjo mlekarno, ki bi bil istočasno tudi organist. Pogoji ugodni. Samo resni mladeniči naj pošljejo svoje ponudbe na upravo »Novega lista«.

Iščem brivskega učenca, pogoji po dogovoru. — Filipič, brivec — Cerkno.

Sprejemem takoj dva dobro izučena in pridna mizarska pomočnika. — Kranjc, Bistrice (Villa del Nevoso) 135.

Trgovski pomočnik za trgovino jestvin v tržaški okolici, zmožen deželnih jezikov, z dobrimi pričevali, se sprejme. Ponudbe na podupravo »Novi list« — Trst, via Valdira vo 19 » III.

Kovaškega pomočnika, prvo, moč, sprejme takoj Anton Milavec, Matenja, Prestranek.

Posojilnica v Podbrdu ob Bači r. z. z. n. j. vabi svoje člane na

redni občni zbor

ki se bo vršil dne 29. junija ob 13. uri v prostorih g. Matevža Torkarja.

DNEVNI RED:

1. poročilo načelstva; 2. poročilo nadzorstva; 3. odobritev računskega zaključka za leto 1928.
4. slučajnosti.

V slučaju nesklepnosti se bo vršil drugi občni zbor pol ure pozneje pri vsakem številu navzočih članov. Načelstvo.

Kmet. posoj. na Trnovem pri Gorici
vabi svoje člane na redni

OBČNI ZBOR,

ki se bo vršil dne 7. julija ob 3. uri popoldne v župnišču.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računa za leto 1928.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Naznanjam

vsem kmetovalcem, da mi je dospelo iz Kranjskega odlično seme za ajdo in repo, kakor tudi, da mi je dospel nova velika pošiljatev posnemalnikov znamke »Roth«, kateri so priznani najboljši in kljub temu najcenejši.

JUST UŠAJ v GORICI.

Mlinarskega vajenca sprejemem. — Okretni, mlinar v Nabrežini.

Pekovski pomočnik išče dela. Naslov pove uprava.

Suhe gobe, lepe, bele kupujem v vsaki množini; plačujem najvišje cene. — Maks Štucin, trgovec, Cerkno.

Ugoden nakup! Jako lep harmonij, svetel hrast, ameriškega sistema z 12 registri, 3 vrste pevajočih jezikov, klaviatura 5 oktav, je poceni na prodaj. — Na ogled pri tvrdki Jurij Benz, tovarna piščalk za orgle, Gorica, via Seminario št. 20.

Glasovir dunajski, dobro ohranjen in Radio nov prvovrsten se proda. Vprašati: Petrič, Postojna 228.

Krone, srebro in zlato, kakor tudi staro zlato kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje. — Birmska, poročna in krstna darila. — Moderna zlatarna, Corso Verdi štev. 13 (Gorica, nasproti novemu Zelenjadnemu trgu).

Cement prima »Udine« ali »Isonzo«, cementne cevi in dimnike, štedilnike, mreže za ograje, traverze in razno železnino priporoča trgovina Repič v Ajdovščini.

Časopisni papir ima na prodaj naša uprava.

Kanal. Gospodični poštenih staršev, izučeni šivilji tudi v moški stroki, zmožni za trgovino plačam mesečno 200 do 240 lir. Čefarin Janko, trgovec — Kanal.

Sprejemem izvežbano natakario za boljše restavracijo na deželi. Naslov pri upravi.

Domača vina, namizna in sortirana, odaja po zmernih cenah Kmetijsko društvo v Vipavi.

Radiologičen kabinet

primarija

dr. DE FIORI AUG.

je odprt vsaki dan

od 9. — 12. in od 2. — 4.

V juliju in avgustu ob nedeljah zaprt.

Dr. FRANCESCO DANIELON**ZDRAVNIK**

prvi asistent na kirurško-porodniškem oddelku goriške bolnice

sprejemav Gorici, Via IX Agosto štev. 2
od 2 do 3 pop.